

บทที่ 4

ผลการศึกษา

การศึกษาเรื่องความเชื่อมโยงของธุรกิจกับชุมชน มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาถึงรูปแบบการเชื่อมโยงของธุรกิจกับชุมชน ทั้งในระดับภายในชุมชนและระดับภายนอกชุมชน อีกทั้งยังศึกษาถึงกระบวนการเชื่อมโยงของธุรกิจกับชุมชน การศึกษารั้งนี้จัดทำโดยทำการสัมภาษณ์เชิงลึกและออกแบบสอบถาม โดยได้ทำการสัมภาษณ์ธุรกิจจำนวน 14 ธุรกิจ โดยสามารถแบ่งประเภทของธุรกิจออกเป็น 3 ประเภทคือ 1.ธุรกิจภาคเอกชน จำนวน 5 ธุรกิจ ได้แก่ โรงงานชัยโตะหินอ่อน บริษัท เชียงใหม่สหศิลา จำกัด เจ.ที.ฟาร์มไก่ไข่ โรงงานน้ำแข็ง VIC ไชยปราการ และ ห้างหุ้นส่วน ประเสริฐแก้ว จำกัด 2. เครือข่ายชุมชน วิสาหกิจชุมชน กลุ่มแม่บ้าน จำนวน 7 ธุรกิจ ได้แก่ เครือข่ายชุมชนผู้ผลิตน้ำดื่มตรา อาร์.โอ.บ้านท่า วิสาหกิจชุมชนผลิตไม้กวาดข้าวฟ่างบ้านใหม่หนองบัว วิสาหกิจชุมชนผู้ผลิตมันทอดกรอบบ้านปงดำ วิสาหกิจชุมชนผู้ผลิตผ้าทอปกเกอญอบ้านหัวบง วิสาหกิจชุมชนผู้สูงอายุบ้านหนองบัวคำ วิสาหกิจชุมชนทอผ้าตำบลแม่ทะลบ และ กลุ่มแม่บ้านบ้านร้องธาร และ 3. สหกรณ์จำนวน 2 แห่ง ได้แก่ สหกรณ์ผู้ปลูกลิ้นจี่จังหวัดเชียงใหม่ และสหกรณ์โคนมการเกษตร ไชยปราการ จำกัด ซึ่งมีผลการศึกษาดังนี้คือ

4.1 ข้อมูลทั่วไปของพื้นที่อำเภอไชยปราการ จังหวัดเชียงใหม่

อำเภอไชยปราการเป็นอำเภอหนึ่งทางทิศเหนือ ในจังหวัดเชียงใหม่ โดยตามหลักฐานทางประวัติศาสตร์และโบราณคดีปรากฏหลักฐานว่ามีการตั้งเมืองไชยปราการ โดยตั้งอยู่ทางทิศตะวันออกเฉียงของลำน้ำฝาง เมื่อปีพุทธศักราช 1661 โดยพระเจ้าพรหมกุมาร และเมื่อวันที่ 1 มกราคม 2531 กระทรวงมหาดไทยได้แยกอำนาจด้านการปกครองและเพื่ออำนวยความสะดวกแก่ประชาชน จึงได้จัดตั้งกิ่งอำเภอไชยปราการ โดยแยกมาจากอำเภอฝาง และยกฐานะเป็นอำเภอไชยปราการเมื่อวันที่ 4 กรกฎาคม 2537 อำเภอไชยปราการมีเนื้อที่ทั้งหมด 521 ตารางกิโลเมตร โดยมีที่ตั้งอยู่ทางทิศเหนือของจังหวัดเชียงใหม่ มีอาณาเขตติดต่อกับอำเภอและจังหวัดใกล้เคียงดังนี้

ทิศเหนือ ติดต่อกับอำเภอฝาง จังหวัดเชียงใหม่

ทิศตะวันออก ติดต่อกับอำเภอแม่สรวย จังหวัดเชียงราย

ทิศใต้ ติดต่อกับอำเภอพร้าว จังหวัดเชียงใหม่

ทิศตะวันตก ติดต่อกับอำเภอเชียงดาว จังหวัดเชียงใหม่

ด้านการปกครอง อำเภอไชยปราการแบ่งเขตการปกครองออกเป็น 4 ตำบล 44 หมู่บ้าน ได้แก่ ตำบลปงดำ 8 หมู่บ้าน ตำบลศรีดงเย็น 18 หมู่บ้าน ตำบลแม่ทะลบ 7 หมู่บ้าน ตำบลหนองบัว 11 หมู่บ้าน โดยประกอบด้วยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจำนวน 4 แห่ง ได้แก่

เทศบาลตำบลไชยปราการ ครอบคลุมพื้นที่ตำบลปงดำทั้งตำบล บางส่วนของตำบลศรีดงเย็น และบางส่วนของตำบลหนองบัว

องค์การบริหารส่วนตำบลศรีดงเย็น ครอบคลุมพื้นที่ตำบลศรีดงเย็น (เฉพาะนอกเขตเทศบาลตำบลไชยปราการ)

องค์การบริหารส่วนตำบลแม่ทะลบ ครอบคลุมพื้นที่ตำบลแม่ทะลบทั้งตำบล

องค์การบริหารส่วนตำบลหนองบัว ครอบคลุมพื้นที่ตำบลหนองบัว (เฉพาะนอกเขตเทศบาลตำบลไชยปราการ)

อำเภอไชยปราการมีประชากรทั้งสิ้น 47,919 คน โดยมีความหนาแน่นเฉลี่ย 93.79 คนต่อตารางกิโลเมตร (สำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2551) ประชากรส่วนใหญ่ประกอบอาชีพการเกษตร พืชเกษตรที่มีความสำคัญได้แก่ ลำไย ลิ้นจี่ ส้ม มะม่วง กระเทียม ข้าว มันฝรั่งและมีการเลี้ยงปศุสัตว์ ได้แก่ โคเนื้อ โคนม โคเนื้อ

4.2 ข้อมูลทั่วไปของธุรกิจเอกชน เครื่องจักรชุมชน/วิสาหกิจชุมชน/กลุ่มแม่บ้าน และสหกรณ์

ในการศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษาถึงความเชื่อมโยงของธุรกิจกับชุมชน โดยแบ่งการศึกษาออกเป็น 3 รูปแบบธุรกิจ คือ 1. ธุรกิจเอกชน จำนวน 5 แห่ง 2. เครื่องจักรชุมชน วิสาหกิจชุมชน กลุ่มแม่บ้าน จำนวน 7 แห่ง และ 3. สหกรณ์ จำนวน 2 แห่ง รวมทั้งหมด 14 แห่ง

จากการศึกษาพบว่า ธุรกิจเอกชนมีการผลิตทั้งสินค้าอุปโภคและบริโภค ธุรกิจที่ผลิตสินค้าอุปโภคได้แก่ โรงงานชัยโตะหินอ่อน ซึ่งเป็นผู้ผลิตมัน้ำนังหินอ่อนและศาลพระภูมิ บริษัทเชียงใหม่ สหศิลา จำกัด เป็นบริษัทผู้ผลิตหินโม้ หินปูถนน และ หจก.ประเสริฐแก๊ส เป็นผู้บริการเติมแก๊สหุงต้มและจำหน่ายแก๊สหุงต้มชนิดถังที่ใช้ตามครัวเรือน สำหรับธุรกิจเอกชนที่ผลิตสินค้าบริโภคได้แก่ เจ.ที.ฟาร์ม ไก่ไข่ เป็นผู้ผลิตไข่ไก่คุณภาพ และ โรงงานน้ำแข็ง VIC ไชยปราการ ผู้ผลิตน้ำแข็งก้อน น้ำแข็งโม้ และน้ำแข็งยูนิต ที่ได้รับมาตรฐาน ดังตารางที่ 4.1

เครื่องจักรชุมชน วิสาหกิจชุมชน และกลุ่มแม่บ้าน มีทั้งผลิตสินค้าอุปโภคและบริโภค วิสาหกิจที่ผลิตสินค้าบริโภคได้แก่ เครื่องจักรชุมชนผู้ผลิตน้ำดื่ม ตรา อาร์.โอ. บ้านท่า ผลิตน้ำดื่มบรรจุขวดและถัง วิสาหกิจชุมชนผู้ผลิตมันทอดกรอบบ้านปงดำ ผลิตมันฝรั่งทอดกรอบชนิดแผ่น กลุ่มแม่บ้านบ้านร่องธาร ผลิตน้ำพริกปราบ น้ำพริกขมนมจิน น้ำพริกตาแดง วิสาหกิจที่ผลิตสินค้าอุปโภคได้แก่ วิสาหกิจชุมชนผลิตไม้กวาดข้าวฟ่างบ้านใหม่หนองบัว ผลิตไม้กวาดใช้ในครัวเรือน

และในอุตสาหกรรม วิสาหกิจชุมชนผู้ผลิตผ้าทอปรเภทอบ้านห้วยบง ผลิตผ้าทอลูกเต๋ยซึ่งเป็นผ้าทอขาวปรเภทอบหรือชาวกะเหรี่ยง วิสาหกิจชุมชนผู้สูงอายุบ้านหนองบัวคำ ผลิตเสื่อกกที่ได้จากต้นกกภายในชุมชน และ วิสาหกิจชุมชนทอผ้าตำบลแม่ทะลบ ผลิตผ้าทอพื้นเมือง ดังตารางที่ 4.1

สหกรณ์ตัวอย่างเป็นสหกรณ์ที่ผลิตสินค้าประเภทบริ โภคทั้งหมด คือ สหกรณ์ผู้ปลูกลิ้นจี่จังหวัดเชียงใหม่ ซึ่งผลิตไวน์ลิ้นจี่และสหกรณ์โคนมการเกษตรไชยปราการ จำกัด ผู้ผลิตและรวบรวมนํ้านมดิบ โดยสมาชิกเป็นผู้ผลิตนํ้านมดิบและสหกรณ์เป็นผู้รวบรวมนํ้านมดิบของสมาชิกอีกทอดหนึ่ง ดังตารางที่ 4.1

ตารางที่ 4.1 ข้อมูลทั่วไปและลักษณะผลิตภัณฑ์ของธุรกิจเอกชนเครือข่ายชุมชน /วิสาหกิจชุมชน / กลุ่มแม่บ้าน และสหกรณ์

รายชื่อธุรกิจ	ข้อมูลทั่วไปและลักษณะทั่วไปของผลิตภัณฑ์ธุรกิจ
ธุรกิจภาคเอกชน	
1. โรงงานชัยโตะหินอ่อน	โรงงานชัยโตะหินอ่อน เป็นโรงงานที่ผลิตสินค้าเกี่ยวกับประเภทโตะ ม้านั่งหินอ่อน ม้านั่งลายไม้ ศาลเจ้าที่ ศาลพระภูมิ และงานปั้นต่าง ๆ ที่ใช้เกี่ยวกับการตกแต่งสวนและบ้าน
2. บริษัท เชียงใหม่สหศิลา จำกัด	บริษัท เชียงใหม่สหศิลา จำกัด เป็นบริษัทที่ได้รับการสัมปทานจากรัฐเพื่อทำหินสำหรับใช้ในการก่อสร้างได้แก่หินโม้ทุกชนิด หินปูถนน และหินในรูปแบบอื่น ๆ
3.เจ. ที. ฟาร์ม ไก่ไข่	เป็นฟาร์มไก่ไข่ที่ได้รับมาตรฐานจากกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ในการผลิตไข่ไก่ที่ได้คุณภาพและมาตรฐาน ภายใต้ฟาร์มระบบปิด
4. โรงงานน้ำแข็ง VIC ไชยปราการ	โรงงานผู้ผลิตน้ำแข็งก้อน น้ำแข็งยูนิต และน้ำแข็งโม้ที่ได้รับมาตรฐาน โดยเป็นการแยกสาขามาจากเชียงใหม่ ภายใต้ตราสินค้า VIC

ที่มา : จากการศึกษา

ตารางที่ 4.1 (ต่อ)

รายชื่อธุรกิจ	ข้อมูลทั่วไปและลักษณะทั่วไปของผลิตภัณฑ์ธุรกิจ
5. หจก. ประเสริฐแก๊ส	โรงงานบรรจุแก๊สหุงต้มที่ใช้ภายในครัวเรือน ซึ่งได้รับอนุญาตจากบริษัท ปิโตรเลียมแห่งประเทศไทย จำกัด ซึ่งบรรจุแก๊สชนิดตั้งแต่ถังขนาดเล็กจนถึงถังขนาดใหญ่ อีกทั้งยังเป็นตัวแทนจำหน่ายแก๊สที่บรรจุเสร็จแล้วส่งจำหน่ายให้กับร้านค้าขายปลีกอีกต่อไป
เครือข่ายชุมชน วิสาหกิจชุมชน กลุ่มแม่บ้าน	
1. เครือข่ายชุมชน ผู้ผลิตน้ำดื่ม ตรา อาร์. โอ บ้านท่า	ผู้ผลิตน้ำดื่ม ตรา อาร์. โอ บ้านท่า ซึ่งผลิตน้ำทั้งชนิดขวดเล็ก 1 ลิตร และชนิดถังใหญ่ 20 โดยเป็นการแยกการผลิตจากโรงงานผลิตน้ำสาขาใหญ่ ซึ่งตั้งอยู่ในอำเภอฝาง จังหวัดเชียงใหม่ ภายใต้ตราสินค้า อาร์. โอ
2. วิสาหกิจชุมชน ผลิตไม้กวาดข้าวฟ่าง บ้านใหม่หนองบัว	วิสาหกิจชุมชนผู้ผลิตไม้กวาดชนิดนำก้านข้าวฟ่างเป็นวัตถุดิบหลัก
3. วิสาหกิจชุมชนผู้ผลิตมันทอดกรอบ บ้านปงคำ	เป็นการรวมกลุ่มของกลุ่มแม่บ้านในการผลิตมันแผ่นทอดกรอบ โดยนำเอาวัตถุดิบหลักจากอำเภอคือมันฝรั่งนำมาแปรรูปทอดกรอบเพื่อจัดจำหน่าย
4. วิสาหกิจชุมชนผู้ผลิตผ้าทอปรเกอญอ บ้านห้วยบง	เป็นการรวมกลุ่มของกลุ่มแม่บ้านบ้านห้วยบง ตำบลปงคำ อำเภอไชยปราการ ผลิตเสื้อที่เป็นเอกลักษณ์ของชนเผ่าปรเกอญอ ซึ่งเรียกว่าเสื้อปักเดือย และผ้าพันคอ
5. วิสาหกิจชุมชน ผู้สูงอายุบ้านหนองบัวคำ	เป็นการรวมกลุ่มของคนในชุมชนในการผลิตเสื่อกก ซึ่งเป็นพืชที่ขึ้นทั่วไปในเขตพื้นที่ โดยนำกกเป็นวัตถุดิบหลักในการผลิต แล้วนำมาสานเพื่อเป็นเสื่อผืน
6. วิสาหกิจชุมชนทอผ้าตำบลแม่ทะลบ	ผลิตภัณฑ์ผ้าทอพื้นเมือง ทอเป็นผ้าผืน และตัดเป็นเสื้อชุดพื้นเมือง ทอด้วยความประณีต สวยงาม เนื้อผ้าดี
7. กลุ่มแม่บ้าน บ้านร้องธาร	เป็นกลุ่มแม่บ้านผู้ผลิต น้ำพริกตาแดง น้ำพริกถาบ น้ำพริกขมนมจีนต่าง ๆ

ที่มา : จากการศึกษา

ตารางที่ 4.1 (ต่อ)

รายชื่อธุรกิจ	ข้อมูลทั่วไปและลักษณะทั่วไปของผลิตภัณฑ์ธุรกิจ
สหกรณ์	
1. สหกรณ์ ผู้ปลูกลิ้นจี่จังหวัดเชียงใหม่	ผู้ผลิตไวน์ลิ้นจี่ ซึ่งมีวัตถุดิบหลักคือลิ้นจี่ เป็นการเพิ่มช่องทางในการจำหน่ายลิ้นจี่สดให้กับเกษตรกร
2. สหกรณ์ โคนมการเกษตรไชยปราการ จำกัด	ผู้ผลิตและรวบรวมนํ้านมดิบ โดยเป็นสมาชิกของสหกรณ์ที่ร่วมกันก่อตั้งและร่วมการผลิตนํ้านมดิบ โดยสหกรณ์ทำหน้าที่เป็นตัวกลางในการรวบรวมนํ้านมดิบเพื่อส่งให้กับโรงงานแปรรูปนํ้านมต่าง ๆ อีกทั้งยังมีการนํ้านมบางส่วนที่แปรรูปแล้วกลับมากะจ่ายสินค้าในรูปแบบของนมโรงเรียน

ที่มา : จากการศึกษา

4.3 กระบวนการเชื่อมโยงของธุรกิจและการจ้างงาน

แรงงานเป็นปัจจัยการผลิตที่สำคัญในการผลิตทางเศรษฐศาสตร์นอกเหนือจาก ที่ดิน ทุน และผู้ประกอบการ ดังนั้นเพื่อให้ผู้ผลิตหรือผู้ประกอบการสามารถดำเนินการผลิตได้จึงจำเป็นต้องอาศัยแรงงานด้วย จากการศึกษาพบว่า

ธุรกิจเอกชน มีการจ้างแรงงาน ทั้งหมด 54 คน โดยเป็นการจ้างแรงงานจากภายในชุมชนมากที่สุด จำนวน 35 คน โดยทุกธุรกิจมีการจ้างแรงงานจากภายในชุมชน รองลงมาได้แก่แรงงานต่างด้าว จำนวน 11 คน ซึ่งมีการจ้างแรงงานต่างด้าวเพียง 2 ธุรกิจคือ บริษัท เชียงใหม่สหศิลา จำกัด และ เจ.ที.ฟาร์ม ไก่ไข่ ลำดับสุดท้ายคือจ้างแรงงานภายนอกชุมชน จำนวน 8 คน โดยมีการจ้างเพียง 3 ธุรกิจคือ บริษัท เชียงใหม่สหศิลา จำกัด เจ.ที.ฟาร์ม ไก่ไข่ และ หจก.ประเสริฐแก้ว โดยคิดเป็นร้อยละต่อจำนวนแรงงานที่จ้างโดยธุรกิจเอกชน 64.8 20.4 และ 14.8 ตามลำดับ โดยแรงงานที่จ้างมาจากภายนอกชุมชนนั้น ส่วนใหญ่เป็นแรงงานที่มีฝีมือ และมีความรู้ความสามารถมากกว่าแรงงานภายในชุมชนและแรงงานต่างด้าว ส่วนการจ้างแรงงานต่างด้าวนั้น ธุรกิจให้เหตุผลว่า เนื่องจากงานของธุรกิจเป็นงาน ที่ค่อนข้างหนักและแรงงานต่างด้าวสามารถทำงานได้โดยไม่เลือกงานมากกว่าแรงงานที่จ้างภายในชุมชน อีกทั้งค่าแรงที่ถูกกว่า ทำให้ธุรกิจเอกชนมีการจ้างแรงงานต่างด้าวบางส่วน ด้านค่าจ้างแรงงานพบว่า ธุรกิจเอกชนมีการจ่ายค่าจ้างแรงงานให้กับแรงงานภายนอกชุมชนสูงที่สุด โดยเฉลี่ยแล้ว 389 บาท/คน/วัน ซึ่งเป็นผลมาจากจากการจ้างช่างและวิศวกร

ต่าง ๆ ที่อัตราเงินเดือนค่อนข้างสูง รองลงมาได้แก่ แรงงานภายในชุมชน ค่าจ้างโดยเฉลี่ยเท่ากับ 180 บาท/คน/วัน และลำดับสุดท้ายคือ แรงงานต่างด้าวค่าจ้างโดยเฉลี่ยเท่ากับ 156 บาท/คน/วัน

เครือข่ายชุมชน วิสาหกิจชุมชน กลุ่มแม่บ้าน ทั้งหมด มีการจ้างงานจากคนในชุมชน ซึ่งมาจากพื้นฐานความคิดเรื่องการสร้างงานภายในชุมชน ทำให้เกิดการรวมกลุ่มขึ้นในการทำงาน ดังนั้นเครือข่ายชุมชน วิสาหกิจชุมชน กลุ่มแม่บ้าน จึงไม่ได้จ้างแรงงานจากภายนอก แต่อาศัยแรงงานจากสมาชิกภายในกลุ่มกันเอง โดยเป็นแรงงานจากภายในชุมชนทั้งหมดจำนวน 72 คน ซึ่งด้านค่าจ้างแรงงานพบว่า ไม่มีการจ่ายค่าจ้างให้กับแรงงานในกลุ่มแต่จะจ่ายในรูปของเงินผลประโยชน์ให้กับสมาชิก ยกเว้นเพียง 2 วิสาหกิจคือ เครือข่ายชุมชนผู้ผลิตน้ำดื่มอาร์.โอ. บ้านท่า และวิสาหกิจชุมชนผลิตไม้กวาดข้าวฟ่างบ้านใหม่หนองบัว เนื่องจากต้องจ้างแรงงานมาผลิตและเป็นงานที่ต้องทำเป็นประจำทุกวัน ซึ่งค่าจ้างแรงงานภายในชุมชนของ 2 วิสาหกิจที่จ่ายให้กับแรงงานโดยเฉลี่ยเท่ากับ 171 บาท/คน/วัน

สหกรณ์มีการจ้างงาน ทั้งหมด 16 คน โดยแบ่งเป็นแรงงานภายในชุมชนจำนวน 12 คน และแรงงานจากภายนอกชุมชนจำนวน 4 คน โดยแรงงานภายนอกชุมชนนั้นมีการจ้างงานเฉพาะในสหกรณ์โคนมการเกษตรไชยปราการ จำกัด โดยคิดเป็นร้อยละต่อจำนวนแรงงานที่จ้างโดยสหกรณ์คือ 75.0, 25.0 ตามลำดับ โดยสหกรณ์ได้ให้เหตุผลว่าส่วนใหญ่เป็นการจ้างงานภายในสมาชิกของสหกรณ์หรือลูกหลานของสมาชิกสหกรณ์เป็นหลัก และจ้างแรงงานภายนอกชุมชนบางส่วน ซึ่งเป็นแรงงานที่มีฝีมือ ด้านค่าจ้างแรงงานนั้น สหกรณ์มีการจ่ายค่าจ้างให้กับแรงงานภายนอกชุมชนสูงที่สุด โดยเฉลี่ยแล้ว 250 บาท/คน/วัน โดยอัตราค่าจ้างของสัตว์แพทย์และสัตว์บาลค่อนข้างสูงกว่าแรงงานภายในชุมชน และค่าจ้างแรงงานภายในชุมชนโดยเฉลี่ยแล้ว 185 บาท/คน/วัน สำหรับแรงงานต่างด้าวแล้วสหกรณ์ไม่มีการจ้างงาน ซึ่งทั้งหมดสามารถดูได้จากตารางที่ 4.2 ตารางภาคผนวกที่ 1 และตารางภาคผนวกที่ 2

ตารางที่ 4.2 ปริมาณการจ้างงานและค่าจ้าง ในธุรกิจเอกชน เครือข่ายชุมชน/วิสาหกิจชุมชน/กลุ่มแม่บ้าน และสหกรณ์

ธุรกิจ	แรงงานภายในชุมชน			แรงงานภายนอกชุมชน			แรงงานต่างดาว			รวม		
	จำนวน (คน)	ร้อยละ	ค่าจ้างเฉลี่ย	จำนวน (คน)	ร้อยละ	ค่าจ้างเฉลี่ย	จำนวน (คน)	ร้อยละ	ค่าจ้างเฉลี่ย	จำนวน (คน)	ร้อยละ	ค่าจ้างเฉลี่ย
ธุรกิจเอกชน	35	64.8*	180	8	14.8*	389	11	20.4*	156	54	100	206
เครือข่ายชุมชน												
วิสาหกิจชุมชน	72	100.0*	171	-	-	-	-	-	-	72	100	171
กลุ่มแม่บ้าน												
สหกรณ์	12	75.0*	185	4	25.0*	250	-	-	-	16	100	201
รวม	119	83.8**	179	12	8.4**	343	11	7.8**	156	142	100	204

ที่มา : จากการศึกษา

หมายเหตุ * ร้อยละของแรงงานต่อจำนวนแรงงานในประเภทธุรกิจ

** ร้อยละของแรงงานต่อจำนวนแรงงานในธุรกิจทั้งหมด

- หน่วยค่าจ้างเฉลี่ย บาท/คน/วัน

- ไม่มีการจ่ายค่าจ้างโดยตรงให้กับแรงงานในธุรกิจประเภทเครือข่ายชุมชน วิสาหกิจชุมชน และกลุ่มแม่บ้าน เนื่องจากสมาชิกในกลุ่มร่วมกันผลิต และร่วมกันจำหน่าย แล้วนำกำไรแบ่งกัน ยกเว้นเครือข่ายชุมชนผู้ผลิตน้ำดื่มตรา อาร์. โอ. บ้านท่า และ วิสาหกิจชุมชนผลิตไม้กวาดข้าวฟ่างบ้านใหม่หนอง

บัว

จากตารางที่ 4.2 พบว่าธุรกิจตัวอย่างทั้งหมดมีการจ้างงานทั้งหมด 142 คน โดยเป็นแรงงานภายในชุมชนมากที่สุด รองลงมาได้แก่แรงงานภายนอกชุมชน และสุดท้ายคือ แรงงานต่างด้าว โดยเป็นแรงงานภายในชุมชนจำนวน 119 คน แรงงานภายนอกชุมชนจำนวน 12 คน และแรงงานต่างด้าวจำนวน 11 คน โดยคิดเป็นร้อยละต่อจำนวนแรงงานในธุรกิจทั้งหมดคือ 83.8, 8.4 และ 7.8 ตามลำดับ โดยภาคธุรกิจเอกชนมีการจ้างแรงงานทั้งจากภายในชุมชน ภายนอกชุมชน และแรงงานต่างด้าว โดยได้ให้เหตุผลการจ้างแรงงานทั้ง 3 แบบคือ แรงงานภายในชุมชนเป็นแรงงานที่ทำได้ง่าย และราคาค่าจ้างถูกกว่าแรงงานภายนอกชุมชน แต่แรงงานที่จ้างจากภายนอกชุมชนนั้นส่วนใหญ่เป็นแรงงานที่มีฝีมือมากกว่า ในขณะที่ให้เหตุผลในการจ้างแรงงานต่างด้าวนั้นคือ ราคาค่าจ้างที่ถูกกว่า และสามารถทำงานได้โดยไม่เลือกงานมาก สำหรับเครือข่ายชุมชน วิสาหกิจชุมชน และกลุ่มแม่บ้านบ้านนั้น ทั้งหมดเป็นการอาศัยแรงงานจากคนภายในชุมชน ซึ่งเกิดจากการรวมตัวของคนในชุมชนเพื่อสร้างงานสร้างรายได้ และสหกรณ์นั้น มีการจ้างงานทั้งจากคนภายในชุมชนและภายนอกชุมชน แต่ไม่มีการจ้างแรงงานต่างด้าว โดยส่วนใหญ่จะเป็นการจ้างงานจากคนในสมาชิกของสหกรณ์หรือบุตรหลานของคนในสหกรณ์เพื่อเข้ามาช่วยเหลืองานภายในสหกรณ์ สำหรับแรงงานภายนอกชุมชนนั้น จะเป็นการจ้างแรงงานที่มีฝีมือ ดูได้จากตาราง ที่ 4.2 และรายละเอียดสามารถดูได้จากตารางภาคผนวกที่ 1

ด้านค่าจ้างแรงงานพบว่า ธุรกิจจ่ายค่าจ้างให้กับแรงงานภายนอกชุมชนสูงที่สุด คือ 343 บาท/คน/วัน รองลงมาคือแรงงานภายในชุมชนคือ 179 บาท/คน/วัน และลำดับสุดท้ายคือ แรงงานต่างด้าวคือ 156 บาท/คน/วัน ซึ่งเมื่อพิจารณาค่าจ้างโดยเฉลี่ยในแต่ละประเภทของแรงงานแล้วพบว่า

1. แรงงานภายในชุมชน ธุรกิจประเภทสหกรณ์ให้ค่าจ้างกับแรงงานภายในชุมชนสูงที่สุด โดยเฉลี่ย 185 บาท/คน/วัน รองลงมาคือ ธุรกิจประเภทธุรกิจเอกชนให้ค่าจ้างแรงงานโดยเฉลี่ย 180 บาท/คน/วัน และลำดับสุดท้ายคือธุรกิจประเภทเครือข่ายชุมชน วิสาหกิจชุมชน กลุ่มแม่บ้าน ซึ่งค่าจ้างแรงงาน โดยเฉลี่ย 171 บาท/คน/วัน

2. แรงงานภายนอกชุมชน มีการจ้างเฉพาะธุรกิจประเภทธุรกิจเอกชน และสหกรณ์ประเภทธุรกิจเอกชนให้ค่าจ้างกับแรงงานภายนอกชุมชนสูงที่สุดโดยเฉลี่ย 389 บาท/คน/วัน รองลงมาคือ ธุรกิจประเภทสหกรณ์ให้ค่าจ้างแรงงานโดยเฉลี่ย 250 บาท/คน/วัน สำหรับธุรกิจประเภทเครือข่ายชุมชน วิสาหกิจชุมชน กลุ่มแม่บ้าน ไม่มีการจ้างแรงงานภายนอกชุมชน

3. แรงงานต่างด้าวมักมีการจ้างเฉพาะในธุรกิจประเภทธุรกิจเอกชน โดยค่าจ้างแรงงานโดยเฉลี่ย 155 บาท/คน/วัน

สรุปจากการศึกษาพบว่าธุรกิจตัวอย่างทั้งหมดมีการจ้างงานจากแรงงานภายในชุมชนมากที่สุด รองลงมาคือแรงงานภายนอกชุมชนและลำดับสุดท้ายคือแรงงานต่างด้าว โดยเมื่อพิจารณาเป็น

แต่ละประเภทแรงงานแล้วพบว่า ธุรกิจประเภทเครือข่ายชุมชน/วิสาหกิจชุมชน/กลุ่มแม่บ้าน มีการจ้างงานจากแรงงานภายในชุมชนมากที่สุด ธุรกิจเอกชนมีการจ้างแรงงานภายนอกชุมชนและแรงงานต่างด้าวมากที่สุด สำหรับด้านค่าจ้างแรงงานนั้นธุรกิจตัวอย่างมีการจ่ายค่าจ้างให้กับแรงงานภายนอกชุมชนสูงที่สุด รองลงมาคือแรงงานภายในชุมชนและลำดับสุดท้ายคือแรงงานต่างด้าว

4.4 กระบวนการเชื่อมโยงของธุรกิจกับวัตถุดิบหลักของผลิตภัณฑ์และปัจจัยการผลิต

การผลิตสินค้าของหน่วยธุรกิจจะต้องใช้วัตถุดิบเพื่อใช้เป็นส่วนประกอบในการผลิตสินค้าและบริการให้กับตลาด ดังนั้นธุรกิจ จึงต้องมีการนำเข้าวัตถุดิบทั้งที่มาจากชุมชนและ จากภายนอกชุมชนเพื่อนำมาใช้เป็นส่วนประกอบในการผลิต ซึ่งจากการ ศึกษาพบว่า ธุรกิจตัวอย่างได้มีการใช้วัตถุดิบและเครื่องมือหลัก ๆ โดยมีการนำเข้าจากในชุมชน ส่วนใหญ่จะเป็นวัตถุดิบหลักที่ผลิตได้และหาได้จากภายในชุมชน เช่น วิสาหกิจชุมชนผู้สูงอายุบ้านหนองบัวคำ ได้นำเอาต้นกกซึ่งขึ้นตามรอบ ๆ หมู่บ้านและรอบ ๆ สวนเกษตรของสมาชิกเอง นำมาประยุกต์และประกอบอาชีพถักถ่อเป็นเสื่ออกเพื่อจำหน่าย หรือวิสาหกิจชุมชนผู้ผลิตมันทอดกรอบบ้านปงดำ ได้นำเอามันฝรั่งซึ่งเป็นพืชเกษตรหลักของอำเภอไชยปราการนำมาแปรรูปจำหน่าย เพื่อเป็นช่องทางการจำหน่ายอีกช่องทางหนึ่งให้ผลผลิตทางการเกษตรของเกษตรกรภายในชุมชน และบางส่วนธุรกิจก็สามารถหาได้เองโดยเกิดจากการเรียนรู้ของชุมชนเอง เช่น เจ.ที.ฟาร์มไก่ไข่ และสหกรณ์ โคนมการเกษตรไชยปราการ จำกัด ซึ่งในช่วงเริ่มแรกนั้นมีการนำเข้าพันธุ์สัตว์จากแหล่งผลิตอื่น แต่ในปัจจุบันแล้วทางฟาร์มและสหกรณ์สามารถผลิตพันธุ์สัตว์ใช้เองภายในฟาร์มและสหกรณ์เป็นต้น สำหรับวัตถุดิบหลักที่มาจากภายนอกชุมชนนั้นทั้งหมดล้วนเป็นวัตถุดิบที่ไม่สามารถหาได้จากภายในชุมชนเอง เช่น หินแกรนิตของโรงงานชัยโตะหินอ่อนที่นำมาประดับ โตะม้านั่งหินอ่อนนั้นต้องนำเข้ามาจากภายนอกชุมชนโดยผ่านนายหน้าจากจังหวัดเชียงใหม่อีกทอดหนึ่ง ซึ่งหินแกรนิตไม่สามารถหาได้จากในชุมชนหรือเครื่องมือทางช่างหรือเครื่องมือหนักของบริษัท เชียงใหม่สหศิลาจำกัด ที่ใช้ในการระเบิดหินและโมหินเพื่อให้เป็นไปตามความต้องการของลูกค้า นอกจากนี้ผลผลิตทางการเกษตรบางชนิดที่ไม่สามารถหาได้จากภายในชุมชน เช่นวิสาหกิจชุมชนผลิตไม้กวาดข้าวฟ่างบ้านใหม่หนองบัว ที่ต้องนำก้านข้าวฟ่างเพื่อผลิตเป็นไม้กวาดจำหน่าย จะต้องนำเข้ามาจากต่างจังหวัด เป็นต้น ซึ่งรายละเอียดทั้งหมดแสดงดังแสดงตารางที่ 4.3

ตารางที่ 4.3 การใช้วัตถุดิบหลัก เครื่องมือ และแหล่งที่มาของวัตถุดิบ ของธุรกิจเอกชน เครือข่ายชุมชน/วิสาหกิจชุมชน/กลุ่มแม่บ้าน และสหกรณ์

ธุรกิจ	วัตถุดิบหลักที่มาจากภายในชุมชน	วัตถุดิบหลักที่มาจากภายนอกชุมชน
ธุรกิจเอกชน		
1. โรงงานชัยโต๊ะหินอ่อน	- ปูนซีเมนต์ตราช้าง (ราคาต่อหน่วย 180บาท/ถุง) - ปูนพอร์ตแลนด์สำหรับหล่อ (ราคาต่อหน่วย 125 บาท/ถุง) - ทราช (800 บาท/คัน) - เหล็ก เหล็กหล่อขึ้นรูป อุปกรณ์ก่อสร้าง (ไม่มีข้อมูลราคา)	- หินแกรนิต ซึ่งนำเข้าจาก จังหวัดสระบุรี โดยได้มีการไปซื้อต่อจาก นายหน้าภายในจังหวัดเชียงใหม่ อีกทอดหนึ่ง (ราคาต่อหน่วย 3,500 บาท/ตัน)
2. บริษัท เชียงใหม่สหสิลา จำกัด	- น้ำมันดีเซล (ราคาต่อหน่วย 30.5 บาท/ลิตร)	- เครื่องมือหนักทางช่าง รถขุด รถลากจูง รถตัด เครื่องมือเจาะหิน ต่าง ๆ (ไม่มีข้อมูลราคา) - ดินระเบิด (ไม่มีข้อมูลราคา)
3. เจ. ที. ฟาร์ม ไก่ไข่	- ปัจจุบันทางฟาร์มสามารถผลิตแม่พันธุ์ไก่เองได้จึงไม่จำเป็นต้องนำเข้าจากแหล่งอื่น ซึ่งเป็นการใช้ไก่ภายในฟาร์ม	- อาหารไก่ (ราคา 120 บาท/กระสอบ) - แม่พันธุ์ไก่ (เนื่องจากผลิตได้เองจึงไม่มีข้อมูลต้นทุนราคาแม่พันธุ์ไก่)
4. โรงงานน้ำแข็ง VIC ไชยปราการ	- น้ำบาดาล (ไม่มีข้อมูลต้นทุน เนื่องจากเจาะขึ้นได้เองจากภายในบริเวณโรงงาน)	- เครื่องกรองน้ำ (ไม่มีข้อมูลราคา) - สารกรองน้ำ (ไม่มีข้อมูลราคา)
5. หจก. ประเสริฐแก๊ส	-	- แก๊สหุงต้ม ถังแก๊ส (ไม่มีข้อมูลราคา)

ที่มา : จากการศึกษา

ตารางที่ 4.3 (ต่อ)

ธุรกิจ	วัตถุดิบหลักที่มาจาก ภายในชุมชน	วัตถุดิบหลักที่มาจาก ภายนอกชุมชน
เครือข่ายชุมชน/วิสาหกิจชุมชน/กลุ่มแม่บ้าน		
1. เครือข่ายชุมชน ผู้ผลิต น้ำดื่ม ตรา อาร์.โอ บ้าน ท่า	- น้ำบาดาล (ไม่มีข้อมูลต้นทุน ราคาน้ำ เนื่องจากเจาะบ่อบาง ศาลเองภายในบริเวณ โรงผลิต น้ำ)	- เครื่องมือทำความสะอาดต่าง ๆ (ไม่มีข้อมูลราคา) - เครื่องล้าง (ไม่มีข้อมูลราคา) - ขวดพลาสติก (ราคา 5 บาท/ขวด) - ถังพลาสติก (ราคา 45 บาท/ถัง)
2. วิสาหกิจชุมชน ผลิตไม้ กวาดข้าวฟ่าง บ้านใหม่ หนองบัว	-	- ก้านข้าวฟ่างเป็นการนำเข้ามาจาก แถบภาคกลางและภาคอีสาน อาทิ จังหวัดนครราชสีมา สิงห์บุรี (ไม่มี ข้อมูลราคา) - สีย้อมก้านข้าวฟ่าง (ราคา 450 บาท/กล่อง) - เชือกมัดไม้กวาดจะสั่งเข้ามาจาก กรุงเทพ (ราคา 98 บาท/กก.) - ด้ามจับ ไม้กวาดสั่งซื้อเข้ามาจาก แถบจังหวัดเชียงราย จังหวัดลำปาง (ราคา 1.50 บาท/ด้าม)
3. วิสาหกิจชุมชนผู้ผลิต มันทอดกรอบ บ้านปงคำ	- มันฝรั่ง (ราคา 3 บาท/กก.) - น้ำมัน (ราคา 30 บาท/ลิตร) - เกลือป่น (ราคา 10 บาท/ถุง) ราคาช่วงเดือน ธ.ค. 52-ม.ค.53	-
4. วิสาหกิจชุมชนผู้ผลิตผ้า ทอปรเกอญอบ้านห้วยบง	- เครื่องมือสำหรับทอผ้า ซึ่งผลิต เองภายในชุมชน โดยเป็นภูมิ ปัญญาที่ถ่ายทอดกันมา (ไม่มี ข้อมูลราคาเนื่องจากผลิต เครื่องมือเอง)	- ด้ายดิบสีต่าง ๆ ซื้อเข้ามาจาก ตลาดในตัวเมืองเชียงใหม่ (ราคาจะ ขึ้นอยู่กับชนิดของด้ายและสี ตั้งแต่ มัดละ 15 บาท-40 บาท)

ที่มา : จากการศึกษา

ตารางที่ 4.3 (ต่อ)

ธุรกิจ	วัตถุดิบหลักที่มาจาก ภายในชุมชน	วัตถุดิบหลักที่มาจาก ภายนอกชุมชน
5. วิสาหกิจชุมชนผู้สูงอายุ บ้านหนองบัวคำ	- เส้นกก ซึ่งขึ้นอยู่ตามทั่วไปใน เขตหมู่บ้านและใกล้เคียง (ไม่ ข้อมูลราคาเนื่องจากสมาชิกไป ตัดเอง) - เชือกสำหรับทอจะซื้อจาก ภายในตัวอำเภอ (ราคา 70 บาท/ กก.)	-
6. วิสาหกิจชุมชนทอผ้า ตำบลแม่ทะลบ	- เครื่องมือสำหรับทอผ้าจะเป็น การผลิตโดยชุมชนซึ่งเป็นภูมิ ปัญญาที่สืบทอดกันมา (ไม่มี ข้อมูลราคาเนื่องผลิตเครื่องมือ เองและถ่ายทอดกันมา)	- ค้ายดิบ จะเป็นการซื้อเข้ามาจาก ตลาดภายในตัวเมืองเชียงใหม่ (ราคาจะขึ้นอยู่กับชนิดของค้าย และสีของค้าย ตั้งแต่มัดละ 20 บาท-60 บาท) - สีย้อมผ้า (ไม่มีข้อมูลราคา)
7. กลุ่มแม่บ้าน บ้านร้อง ธาร	- พริก (ราคา 65 บาท/กก. ราคา ในช่วงเดือน ธ.ค. 52-ม.ค.53) - เครื่องเทศต่างๆ (ไม่มีข้อมูล ราคา) - กระเทียม (45 บาท/กก. ราคา ในช่วงเดือน ธ.ค. 52-ม.ค.53)	-

ที่มา : จากการศึกษา

ตารางที่ 4.3 (ต่อ)

ธุรกิจ	วัตถุดิบหลักที่มาจาก ภายในชุมชน	วัตถุดิบหลักที่มาจาก ภายนอกชุมชน
สหกรณ์		
1. สหกรณ์ ผู้ปลูกลิ้นจี่ จังหวัดเชียงใหม่	- ลิ้นจี่ (ราคา 7 บาท/กก.) ราคา อ้างอิงปีเพาะปลูก พ.ศ. 2551/2552 - เครื่องมือต่าง ๆ จัดหาจาก แหล่งภายในชุมชน เช่น หม้อต้ม หม้อกรอง (ไม่มีข้อมูลต้นทุน ราคา)	- หัวเชื้อหมักไวน์ (ไม่มีข้อมูล ราคา) - ขวดใส่ไวน์ (ราคา 3 บาท/ขวด)
2. สหกรณ์ โคนม การเกษตร ไชยปราการ จำกัด	- เริ่มแรกพ่อพันธุ์แม่พันธุ์สัตว์ เป็นการนำเข้ามาจากสระบุรี แต่ ในปัจจุบัน สหกรณ์เองสามารถ ที่จะผลิตโคนมเองได้ จึงไม่ต้อง นำเข้าเป็นการแลกเปลี่ยน พันธุ์ สัตว์ กัน และผลิต พันธุ์สัตว์ ภายในสมาชิกกันเอง - อาหารสัตว์บางส่วนสามารถ หาได้ตามท้องถิ่น เช่น ต้น ข้าวโพด ข้าวโพด (ไม่มีข้อมูล ต้นทุน เนื่องจากเกษตรกรผลิต เอง)	- เครื่องมือภายในโรงงาน ได้แก่ ถังรวบรวมน้ำนมใหญ่ ถังกรองนม เครื่องให้ความเย็น (ไม่มีข้อมูล ต้นทุน) - อาหารสัตว์สำเร็จรูป (ราคา 120 บาท/กส.) - ต้นข้าวโพด อาหารหยาบต่าง ๆ ในช่วงที่อาหารสัตว์ขาดแคลน (ไม่ มีข้อมูลราคา)

ที่มา : จากการศึกษา

สรุปจากการศึกษาพบว่า ธุรกิจตัวอย่างเกือบทั้งหมดมีการนำเข้าวัตถุดิบหลักทั้งจากภายในชุมชนและภายนอกชุมชน โดยธุรกิจประเภทธุรกิจเอกชนนั้น มีการนำเข้าวัตถุดิบหลักส่วนใหญ่มาจากภายนอกชุมชนมากกว่าภายในชุมชน ยกเว้นโรงงานชัยโตะหินอ่อน ใช้วัตถุดิบหลักส่วนใหญ่มาจากภายในชุมชน ธุรกิจประเภทเครือข่ายชุมชน/วิสาหกิจชุมชน/กลุ่มแม่บ้าน และธุรกิจประเภทสหกรณ์ มีการใช้วัตถุดิบหลักจากภายในชุมชนมากกว่าการนำเข้าจากภายนอกชุมชน ยกเว้นวิสาหกิจชุมชนผลิตไม้กวาดข้าวฟ่าง บ้านใหม่หนองบัว เครือข่ายชุมชนผู้ผลิตน้ำดื่มตรา อาร์.โอ. บ้านท่า วิสาหกิจชุมชนผู้ผลิตผ้าทอปรเกอญอบ้านห้วยบงและวิสาหกิจชุมชนทอผ้าตำบลแม่ทะลบนำเอาวัตถุดิบหลักมาจากภายนอกชุมชน นอกจากนี้สหกรณ์ยังเกิดการเรียนรู้เพื่อทดแทนการนำเข้าวัตถุดิบจากภายนอกชุมชนอีกด้วย

4.5 เทคโนโลยีหรือภูมิปัญญาที่นำมาใช้ในกระบวนการผลิตของธุรกิจ

การผลิตสินค้าของธุรกิจนั้นจำเป็นต้องอาศัยเทคโนโลยีหรือภูมิปัญญาที่ถ่ายทอดมาตั้งแต่ดั้งเดิม เพื่อนำไปปรับใช้ในกระบวนการผลิต ซึ่งเทคโนโลยีหรือภูมิปัญญาที่นำมาใช้กระบวนการผลิตของธุรกิจนั้นคือทุน ตามทฤษฎีทางเศรษฐศาสตร์ นอกเหนือจาก ที่ดิน แรงงาน และผู้ประกอบการ จากการศึกษพบว่า

ธุรกิจเอกชน เป็นการนำเอาเทคโนโลยีจากภายนอกทั้งหมดในการผลิตสินค้า โดยอาศัยการศึกษาดูงานและนำมาประยุกต์กับธุรกิจของตนเอง ยกเว้น โรงงานชัยโตะหินอ่อน ที่มีการนำเอาภูมิปัญญาด้านการเขียนลวดลายต่าง ๆ บนศาลพระภูมิซึ่งสืบทอดกันมาตั้งแต่รุ่นพ่อมาประยุกต์กับการทำศาลพระภูมิของธุรกิจ หรือนำเข้าเทคโนโลยีการผลิตในระยะแรก จากนั้นเกิดการเรียนรู้จึงค่อย ๆ นำสิ่งที่หาได้จากชุมชนมาเข้าร่วมใช้ในการผลิต

เครือข่ายชุมชน วิสาหกิจชุมชน และกลุ่มแม่บ้านส่วนใหญ่เป็นการนำเอาภูมิปัญญาที่สั่งสมกันมาหรือที่เรียกว่าทุนทางสังคมมาใช้ในการผลิตเป็นส่วนใหญ่ เช่น วิสาหกิจชุมชนผู้ผลิตผ้าทอปรเกอญอบ้านห้วยบง หรือ วิสาหกิจชุมชนทอผ้าตำบลแม่ทะลบ ซึ่งเป็นการนำเอาภูมิปัญญาการทอผ้าจากคนรุ่นเก่ามาประยุกต์ถักทอเป็นผ้าและ

สหกรณ์นั้นมีการนำเอาเทคโนโลยีการผลิตสินค้ามาจากภายนอกชุมชนและมีการปรึกษากับแหล่งผลิตอื่น ๆ รวมถึงสถาบันการศึกษาในการขอคำแนะนำในการผลิตสินค้าแล้วนำมาประยุกต์ร่วมกับแหล่งผลิตของตนเองให้มีความสอดคล้องกันมากขึ้น ซึ่งรายละเอียดสามารถแสดงได้ดังตารางที่ 4.4

ตารางที่ 4.4 รายละเอียดการใช้เทคโนโลยี ภูมิปัญญา และแหล่งที่มาของเทคโนโลยี ภูมิปัญญาของธุรกิจเอกชน เครือข่ายชุมชน/วิสาหกิจชุมชน/กลุ่มแม่บ้าน และสหกรณ์

รูปแบบธุรกิจ	เทคโนโลยีที่นำมาใช้ใน กระบวนการผลิต	แหล่งที่มาของ เทคโนโลยี	ภูมิปัญญาที่นำมาใช้ใน กระบวนการผลิต	แหล่งที่มาของภูมิ ปัญญา
ธุรกิจเอกชน				
1. โรงงานชัยโตะหินอ่อน	- เทคโนโลยีการหลอมมันัง ศาลพระภูมิต่างๆ	- จังหวัดลำพูน	- การเขียนลวดลายต่าง ๆ บนศาลพระภูมิ มันัง	- เป็นการสืบทอดจาก พ่อของเจ้าของโรงงาน
2. บริษัทเชียงใหม่สหศิลา จำกัด	- การระเบิดหิน การบด หิน การโม่หินให้ป็น รูปแบบต่าง ๆ	- ไม่มีข้อมูล	-	-
3. เจ.ที.ฟาร์ม โกล์	- การทำฟาร์มให้มี คุณภาพและมาตรฐาน ตามมาตรฐาน GMP จากนั้นนำมาพัฒนาและ ประยุกต์ด้วยตนเอง	- ดูงานจากฟาร์ม ภายในประเทศ เช่น จังหวัด พิษณุ โลก สิงห์บุรี สระบุรี	-	-

ที่มา : จากการศึกษา

ตารางที่ 4.4(ต่อ)

รูปแบบธุรกิจ	เทคโนโลยีที่นำมาใช้ในกระบวนการผลิต	แหล่งที่มาของเทคโนโลยี	ภูมิปัญญาที่นำมาใช้ในการผลิต	แหล่งที่มาของภูมิปัญญา
4. โรงงานน้ำแข็ง VIC ไซปราคาการ	เทคโนโลยีที่นำมาใช้ในกระบวนการผลิต - ใช้เครื่องทำน้ำแข็งขนาดใหญ่ ซึ่งนำเข้ามาจากกรุงเทพฯ และมีสาขาเชียงใหม่ที่เดียวในการดูแล	- กรุงเทพฯ - เชียงใหม่	-	-
5. หก. ประเสริฐแก๊ส	- มีการนำเทคโนโลยีการบรรจุแก๊สจากตัวเมืองเชียงใหม่ และการไปศึกษาดูงานที่จังหวัดกรุงเทพฯ	- อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่ อำเภอฝาง จังหวัดอื่น ๆ ไม่มีข้อมูล	-	-
เครือข่ายชุมชน วิสาหกิจชุมชน กลุ่มแม่บ้าน				
1. เครือข่ายชุมชนผู้ผลิตน้ำดื่มตรา อาร์.โอ บ้านท่า	- เครื่องมือผลิตน้ำดื่มที่ตั้งโดยผู้ผลิตน้ำดื่มอาร์.โอ.สาขาอำเภอฝาง	อำเภอฝาง จังหวัดเชียงใหม่	-	-

ที่มา : จากการศึกษา

ตารางที่ 4.4(ต่อ)

รูปแบบธุรกิจ	เทคโนโลยีที่นำมาใช้ในกระบวนการผลิต	แหล่งที่มาของเทคโนโลยี	ภูมิปัญญาที่นำมาใช้ในกระบวนการผลิต	แหล่งที่มาของภูมิปัญญา
2. วิสาหกิจชุมชนผลิตไม้กวาดข้าวฟ่าง บ้านใหม่หนองบัว	- เทคโนโลยีการผลิตที่ไปศึกษาดูงานมาจากโรงงานไม้กวาดข้าวฟ่างอื่น ๆ	จังหวัดเชียงราย จังหวัดเชียงใหม่ และจังหวัดนครราชสีมา	-	-
3. วิสาหกิจชุมชนผู้ผลิตมันทอดกรอบบ้านปงดำ	-	-	เป็นการถ่ายทอดภูมิปัญญาจากชุมชน มาประกอบอาชีพผลิตมันทอดกรอบ	ภายในชุมชน
4. วิสาหกิจชุมชนผู้ผลิตผ้าทอปรเภทญอบ้านห้วยบง	-	-	มีการใช้ก๊อทฟ้าซึ่งเป็นลักษณะเด่นเฉพาะของชนเผ่ากะเหรี่ยง โดยอาศัยจากการนำของที่ทำมาได้จากชุมชนมาผลิตและถ่ายทอดสู่คนในชุมชน รุ่นสู่รุ่น	ภายในชุมชน

ที่มา : จากการศึกษา

ตารางที่ 4.4(ต่อ)

รูปแบบธุรกิจ	เทคโนโลยีที่นำมาใช้ในกระบวนการผลิต	แหล่งที่มาของเทคโนโลยี	ภูมิปัญญาที่นำมาใช้ในกระบวนการผลิต	แหล่งที่มาของภูมิปัญญา
5. วิทยาลัยชุมชนผู้สูงอายุที่บ้านหนองบัวคำ	-	-	เป็นการอาศัยภูมิปัญญาดั้งเดิมในการผลิตเตี๊ยมจากต้นกก ที่ขึ้นตามแหล่งชุมชน	ภายในชุมชน
6. วิทยาลัยชุมชนท่อฟ้าตำบลแม่ทะลบ	-	-	- นำเอาภูมิปัญญาการทอผ้าพื้นเมืองของคนในชุมชนมาเผยแพร่และร่วมกันประกอบอาชีพ	ภายในชุมชน
7. กลุ่มแม่บ้านร้านธงธาร	-	-	- นำเอาภูมิปัญญาการผลิตน้ำพริกของแม่บ้าน เช่นน้ำพริกถลาบ น้ำพริกขมนเงิน น้ำพริกแกงต่าง ๆ มาทำการประกอบอาชีพ	ภายในชุมชน

ที่มา : จากการศึกษา

ตารางที่ 4.4(ต่อ)

รูปแบบธุรกิจ	เทคโนโลยีที่นำมาใช้ในกระบวนการผลิต	แหล่งที่มาของเทคโนโลยี	ภูมิปัญญาที่นำมาใช้ในกระบวนการผลิต	แหล่งที่มาของภูมิปัญญา
สหกรณ์ 1. สหกรณ์ผู้ปลูกอินจันจังหวัดเชียงใหม่	- การผลิตไวน์ส์	- มีการขอความรู้จากคณะอุตสาหกรรมเกษตร มช. - ศึกษาดูงานจากหน่วยงานอื่น ๆ เช่นในจังหวัด เชียงราย	- นำเอาภูมิปัญญาชาวบ้านการผลิตไวน์มาประยุกต์ใช้ร่วมกับเทคโนโลยีจากสถาบันการศึกษาและผู้ผลิตรายอื่น ๆ	คนภายในชุมชน
2. สหกรณ์โคนมการเกษตรไชยปราการ จำกัด	- การเลี้ยงวัวให้ถูกต้องตามหลักสุขาภิบาล - การรวบรวมนมดิบ	- เจ้าหน้าที่จากกรมปศุสัตว์ คณะเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ - มีการศึกษาดูงานที่ อสค.เชียงใหม่ สหกรณ์โคนมแม่วาง	- เทคนิคการเลี้ยงวัวแบบชาวบ้านท้องถิ่น เช่นการหาอาหารจากภายในชุมชนเอง วิธีการเลี้ยงต่าง ๆ	ภายในชุมชน และมีกำลังสมาชิกสหกรณ์ไปศึกษาดูงาน ณ สหกรณ์โคนมแม่วาง และ อสค.เชียงใหม่

ที่มา : จากการศึกษา

สรุปจากการศึกษาพบว่า ธุรกิจเอกชนและสหกรณ์มีการนำเข้าเทคโนโลยีจากภายนอกชุมชนมาดำเนินการผลิตมากกว่าการใช้เทคโนโลยีจากภายในชุมชน โดยอาศัยการศึกษาดูงานและการแยกสาขา รวมถึงการขอความร่วมมือจากสถาบันการศึกษา ยกเว้น โรงงานชัยโตะหินอ่อนมีการนำเอาภูมิปัญญาจากบรรพบุรุษร่วมในการผลิตด้วย เครื่องข่ายชุมชน วิสาหกิจชุมชน กลุ่มแม่บ้านเกือบทั้งหมดเป็นการใช้ภูมิปัญญาของท้องถิ่นมาทำการผลิตสินค้า ยกเว้น เครื่องข่ายชุมชนผู้ผลิตน้ำดื่มตรา อาร์.โอ. บ้านท่า ที่นำเอาเทคโนโลยีการผลิตน้ำดื่มมาจากภายนอกชุมชน และ วิสาหกิจชุมชนผลิตไม้กวาดข้าวฟ่างบ้านใหม่หนองบัว ที่เป็นการศึกษาดูงานจากภายนอกชุมชนแล้วนำมาผลิตไม้กวาด

4.6 กระบวนการเชื่อมโยงของธุรกิจกับตลาดและรูปแบบการจัดจำหน่ายสินค้า

4. 6.1 แหล่งตลาดสินค้าของธุรกิจและรูปแบบการจัดจำหน่ายสินค้า

จากการศึกษาพบว่า สินค้าที่ธุรกิจผลิตได้นั้น มีทั้งการจำหน่ายภายในชุมชน/อำเภอ และภายนอกชุมชน/อำเภอ โดยสินค้าที่ธุรกิจเอกชนผลิตได้นั้น โดยเฉลี่ยแล้วจำหน่ายภายในชุมชนร้อยละ 40 และจำหน่ายในตลาดภายนอกชุมชนร้อยละ 60 เครื่องข่ายชุมชน วิสาหกิจชุมชน กลุ่มแม่บ้านจำหน่ายภายในชุมชนร้อยละ 44.3 จำหน่ายภายนอกชุมชนร้อยละ 55.7 และสหกรณ์มีการจำหน่ายภายในชุมชนร้อยละ 15 และจำหน่ายภายนอกชุมชนร้อยละ 85 ซึ่งสามารถได้ดังตารางที่ 4.5 และตารางภาคผนวกที่ 3

ด้านรูปแบบการจัดจำหน่ายสินค้าของธุรกิจตัวอย่างนั้น มีทั้งการจำหน่ายแบบปลีกและขายส่ง จากการศึกษพบว่า การจำหน่ายสินค้าของธุรกิจเอกชนนั้นมีการจำหน่ายสินค้าในรูปแบบขายปลีกโดยเฉลี่ยร้อยละ 16 รูปแบบขายส่งเฉลี่ยร้อยละ 84 เครื่องข่ายชุมชน วิสาหกิจชุมชน กลุ่มแม่บ้าน มีรูปแบบการขายปลีกโดยเฉลี่ยร้อยละ 42.86 รูปแบบขายส่งเฉลี่ยร้อยละ 57.14 และสหกรณ์มีรูปแบบการขายปลีกเฉลี่ยร้อยละ 45 และขายปลีกร้อยละ 55 ดังแสดงตารางที่ 4.5 และตารางภาคผนวกที่ 4

ตารางที่ 4.5 ตลาดสินค้าและรูปแบบการจำหน่ายสินค้าของธุรกิจเอกชน เครือข่ายชุมชน/วิสาหกิจชุมชน/กลุ่มแม่บ้าน และสหกรณ์

ธุรกิจ	แหล่งตลาดสินค้า		รูปแบบการจำหน่ายสินค้า	
	ตลาดภายในชุมชน (ร้อยละ)	ตลาดภายนอกชุมชน (ร้อยละ)	ขายปลีก (ร้อยละ)	ขายส่ง (ร้อยละ)
ธุรกิจเอกชน	40.0	60.0	16.0	84.0
เครือข่ายชุมชน วิสาหกิจชุมชน กลุ่มแม่บ้าน	44.3	55.7	42.9	57.1
สหกรณ์	15.0	85.0	45.0	55.0

ที่มา : จากการศึกษา

เมื่อแยกพิจารณาเป็นรายธุรกิจแล้วพบว่า ธุรกิจเอกชนนั้นมีตลาดที่แน่นอนมากกว่า เนื่องจากว่าธุรกิจเอกชนนั้น มีการส่งสินค้าให้ลูกค้าหลักอย่างสม่ำเสมอและมีรถขนส่งของตนเอง ในการส่งสินค้าให้กับลูกค้า นอกจากนี้ธุรกิจเอกชนยังมีการจำหน่ายสินค้าผ่านทางหน้าร้าน ในขณะที่ธุรกิจของเครือข่ายชุมชน วิสาหกิจชุมชน และกลุ่มแม่บ้านนั้น ยังไม่มีแหล่งจำหน่ายที่แน่นอน ต้องอาศัยพ่อค้าคนกลางในการกระจายสินค้า อีกทั้งยังต้องนำสมาชิกของกลุ่มนั้นไปจำหน่ายเองตามตลาดนัด ตลาดชุมชน ถนนคนเดิน เป็นต้น และสิ่งแตกต่างจากธุรกิจเอกชนคือ เครือข่ายชุมชน วิสาหกิจชุมชนและกลุ่มแม่บ้าน ไม่มีหน้าร้านทำให้ไม่มีการจำหน่ายปลีกหน้าร้าน ต้องอาศัยการนำไปจำหน่ายในตลาดแทนหรือนำไปฝากขายให้กับแม่ค้าในตลาดอีกทอด ส่วนสหกรณ์นั้น สหกรณ์ผู้ปลูกลิ้นจี่เชียงใหม่จำกัด มีการจำหน่ายทั้งปลีกและส่ง แต่สหกรณ์โคนมการเกษตร ไชยปราการจำกัด จะมีแหล่งตลาดที่รองรับน้ำนมดิบที่แน่นอน สำหรับรายละเอียดการจำหน่ายสินค้าของธุรกิจมีดังนี้

4. 6.2 รายละเอียดการจำหน่ายสินค้าของธุรกิจ

• ธุรกิจเอกชน

1. โรงงานชัยโตะหินอ่อน สินค้าบางส่วน ร้อยละ 50 จะถูกจำหน่ายหน้าร้าน และร้อยละ 50 จะเป็นลักษณะการนำไปฝากขายให้กับร้านค้าต่าง ๆ เช่นในตัวอำเภอฝาง อำเภอเชียงดาว อำเภอแม่เมาะ และบางส่วนของจังหวัดเชียงราย เป็นต้น

2. บริษัท เชียงใหม่สหศิลา จำกัด สินค้าที่ผลิตได้ ส่วนหนึ่งจะส่งให้กับบริษัทที่ได้รับการประมูลในการก่อสร้าง ต่าง ๆ เช่น ในอำเภอเชียงดาว จังหวัดเชียงใหม่ รวมถึงมีการจำหน่ายให้กับร้านค้าวัสดุก่อสร้างในต่างอำเภอใกล้เคียงและสินค้าที่ผลิตได้จากโรงงานจะจำหน่ายให้กับร้านขายอุปกรณ์ก่อสร้าง และวัสดุก่อสร้างต่าง ๆ ภายในอำเภอ

3. เจ. ที. ฟาร์ม ไก่ไข่ ฟาร์มจะมีรถขนส่งของตนเองที่นำไปไก่ที่ได้ไปส่งให้กับแม่ค้าในตลาดหรือผู้ที่สั่งซื้อในลักษณะจำนวนมาก แต่จะไม่มีการจัดจำหน่ายปลีกย่อยหน้าฟาร์ม

4. โรงงานน้ำแข็ง VIC ไชยปราการ โรงงานจะจัดจำหน่ายน้ำแข็งในรูปของส่งทั้งหมด โดยจะมีรถของพ่อค้าเข้ามารับน้ำแข็งจากโรงงานแล้วนำไปส่งให้กับพ่อค้าปลีกย่อยตามร้านต่าง ๆ ภายในเขตอำเภอไชยปราการ และบางส่วนของเขตอำเภอฝาง

5. หจก. ประเสริฐแก๊ส หน้าโรงงานมีการจำหน่ายแก๊สที่บรรจุเสร็จแล้วบางส่วนประมาณร้อยละ 10 โดยการนำถังแก๊สเก่ามาเปลี่ยนถังแก๊สที่บรรจุเรียบร้อยแล้ว นอกจากนี้ กิจการมีรถของกิจการที่จะนำแก๊สที่บรรจุเสร็จแล้วไปส่งให้กับร้านค้าปลีกอีกที่หนึ่ง ทั้งในเขตอำเภอไชยปราการ และอำเภอฝาง พร้อมทั้งนำถังแก๊สเก่ากลับมาใช้ซ้ำ

• **เครือข่ายชุมชน วิสาหกิจชุมชน กลุ่มแม่บ้าน**

1. เครือข่ายชุมชน ผู้ผลิตน้ำดื่ม ทราย อาร์. โอ บ้านท่า เครือข่ายผู้ผลิตน้ำดื่ม จะมีพนักงานขับรถไปส่งน้ำให้กับลูกค้าทุกวัน

2. วิสาหกิจชุมชน ผลิตไม้กวาดข้าวฟ่าง บ้านใหม่หนองบัว ประมาณร้อยละ 10 ที่ทางกลุ่มสามารถจัดจำหน่ายได้แบบปลีก แต่ส่วนใหญ่ร้อยละ 90 จะมีรถบรรทุกมารับซื้อสินค้าจากกลุ่มไปซึ่งเป็นพ่อค้าคนกลางที่มาซื้อไปจำหน่ายอีกทอดหนึ่ง

3. วิสาหกิจชุมชนผู้ผลิตมันทอดกรอบ บ้านปงดำ ทางกลุ่มได้มีการนำสินค้ามันทอดไปฝากขายให้กับแม่ค้าในตลาดทั้งในเขตอำเภอไชยปราการ และอำเภอฝาง อีกทั้งยังมีสมาชิกในกลุ่มไปจัดจำหน่ายเองในตลาดบางส่วน

4. วิสาหกิจชุมชนผู้ผลิตผ้าทอปรกเกอญอบ้านห้วยบง ทางเทศบาลไชยปราการ ได้สนับสนุนให้วิสาหกิจ นำสินค้าไปจำหน่าย ณ ถนนคนเดินซึ่งจัดขึ้นทุกวันพฤหัสบดีของสัปดาห์ นอกจากนี้ยังมีการติดต่อสั่งซื้อจากลูกค้าต่างจังหวัดเช่น จังหวัดเชียงใหม่ซึ่งส่วนใหญ่เป็นการแนะนำแบบปากต่อปาก

5. วิสาหกิจชุมชนผู้สูงอายุบ้านหนองบัวคำ มีรถบรรทุกจากภาคเอกชนเข้ามาซื้อเสื้อผ้าที่ทอเสร็จแล้วไปจำหน่ายต่ออีกที่หนึ่ง เช่นตามตลาดนัด ตลาดชุมชน

6. วิสาหกิจชุมชนทอผ้าตำบลแม่ทะลบ เนื่องจากทางกลุ่มยังไม่สามารถหาตลาดหลักได้ จึงเป็นเพียงการจัดจำหน่ายในเขตอำเภอไชยปราการ ซึ่งทางเทศบาลได้ให้พื้นที่ขายในถนนคนเดิน และมีลูกค้าบางส่วนที่ไปซื้อถึงแหล่งผลิต โดยอาศัยมีคนแนะนำ

7. กลุ่มแม่บ้าน บ้านร้องธาร ทางกลุ่มแม่บ้านได้นำสินค้า จำพวกน้ำพริกต่าง ๆ ไปฝากจำหน่ายให้กับแม่ค้าในตลาดสดต่าง ๆ ในเขตอำเภอฝางและไชยปราการ อีกทั้งสมาชิกกลุ่มแม่บ้านเองก็ได้มีการนำไปจำหน่ายปลีกเองตลาดบ้างประมาณ ร้อยละ 20

• สหกรณ์

1. สหกรณ์ ผู้ปลูกลิ้นจี่จังหวัดเชียงใหม่ สหกรณ์มีการจำหน่ายไวน์ภายในสหกรณ์เอง อีกทั้งยังมีการออกร้านต่าง ๆ ทั้งในตัวอำเภอ และในตัวจังหวัดเป็นต้น ส่วนใหญ่เป็นการจำหน่ายปลีก

2. สหกรณ์ โคนมการเกษตรไชยปราการ จำกัด สหกรณ์มีรถบรรทุก ขนส่งน้ำมันดิบไปส่งให้กับลูกค้าโดยตรง

สรุปจากการศึกษาพบว่า ธุรกิจเอกชนนั้นมีตลาดที่แน่นอนมากกว่า เนื่องจากว่าธุรกิจเอกชนนั้น มีการส่งสินค้าให้ลูกค้าหลักอย่างสม่ำเสมอและมีรถขนส่งของตนเองในการส่งสินค้าให้กับลูกค้า นอกจากนี้ธุรกิจเอกชนยังมีการจำหน่ายสินค้าผ่านทางหน้าร้าน ในขณะที่ธุรกิจของเครือข่ายชุมชน วิสาหกิจชุมชน และกลุ่มแม่บ้านนั้น ยังไม่มีแหล่งจำหน่ายที่แน่นอน ต้องอาศัยพ่อค้าคนกลางในการกระจายสินค้า อีกทั้งยังต้องนำสมาชิกของกลุ่มนั้นไปจำหน่ายเองตามตลาดนัด ตลาดชุมชน ถนนคนเดินเป็นต้น และสิ่งแตกต่างจากธุรกิจเอกชนคือ เครือข่ายชุมชน วิสาหกิจชุมชนและกลุ่มแม่บ้าน ไม่มีหน้าร้านทำให้ไม่มีการจำหน่ายปลีกหน้าร้านต้องอาศัยการนำไปจำหน่ายในตลาดแทนหรือนำไปฝากขายให้กับแม่ค้าในตลาดอีกทอด ส่วนสหกรณ์นั้น สหกรณ์ผู้ปลูกลิ้นจี่เชียงใหม่ จำกัด มีการจำหน่ายทั้งปลีกและส่ง แต่สหกรณ์ โคนมการเกษตรไชยปราการ จำกัด จะมีแหล่งตลาดที่รองรับน้ำมันดิบที่แน่นอน

ด้านการตลาดและรูปแบบการจำหน่ายสินค้าของธุรกิจตัวอย่างนั้น พบว่าธุรกิจตัวอย่างทั้งหมดนั้นมีสัดส่วนในตลาดภายนอกชุมชนมากกว่าตลาดภายในชุมชน โดยธุรกิจเอกชนมีการพึ่งพาตลาดภายนอกชุมชนร้อยละ 60 เครือข่ายชุมชน/วิสาหกิจชุมชน/กลุ่มแม่บ้านพึ่งพาตลาดภายนอกชุมชนร้อยละ 55.7 และสหกรณ์มีการพึ่งพาตลาดภายนอกชุมชนร้อยละ 85

ด้านรูปแบบการจำหน่ายสินค้า ธุรกิจตัวอย่างทั้งหมดนั้นมีการรูปแบบการจำหน่ายประเภทขายส่งมากกว่าการจำหน่ายแบบปลีก โดยธุรกิจประเภทเอกชนขายส่งร้อยละ 84 เครือข่ายชุมชน/วิสาหกิจชุมชน/กลุ่มแม่บ้านขายส่งร้อยละ 57.1 และสหกรณ์มีรูปแบบการขายส่งร้อยละ 55

4.7 ความเชื่อมโยงของธุรกิจกับชุมชนด้านการพัฒนาชุมชน

การร่วมพัฒนาชุมชนนั้น อีกวิธีหนึ่งที่กิจการสามารถทำได้คือการ ร่วมบริจาคกับชุมชน ใกล้เคียงหรือแหล่งอื่น ๆ ที่ธุรกิจสามารถปฏิบัติได้ง่ายและทำได้จริง แต่จำนวนการให้จะแตกต่างกันไปตามขนาดของธุรกิจ จากการศึกษาพบว่า ธุรกิจตัวอย่างมีการบริจาคทั้งในรูปของสิ่งของและ ไม่ใช่ในรูปของสิ่งของ อันได้แก่ การบริจาคในรูปของการให้ความรู้ โดยธุรกิจที่มีการบริจาคในรูปของสิ่งของนั้นมีจำนวน 11 ธุรกิจ คิดเป็นร้อยละ 78.6 และธุรกิจที่ไม่มีการบริจาคในรูปของสิ่งของจำนวน 3 ธุรกิจ คิดเป็นร้อยละ 21.4 ธุรกิจภาคเอกชนและสหกรณ์มีการบริจาค ในรูปของสิ่งของแก่ชุมชนทั้งหมด ประเภทธุรกิจเครือข่ายชุมชน วิสาหกิจชุมชน กลุ่มแม่บ้าน มีการบริจาคประเภทสิ่งของ จำนวน 4 ราย คิดเป็นร้อยละ 57.1 ในขณะที่ไม่มีการบริจาค ในรูปของสิ่งของจำนวน 3 ราย คิดเป็น ร้อยละ 42.9 โดยธุรกิจได้มีการให้เหตุผลของการไม่มีการบริจาค ในรูปของสิ่งของว่า เนื่องจากตนเองมีกำลังการผลิตที่ต่ำ ยังไม่มีความมั่นคงทางกิจการมากเพียงพอและมีเงินทุนหมุนเวียนน้อย จึงยังไม่มีการบริจาค แต่จะให้เป็นรูปแบบของการเปิดให้ศึกษาดูงาน การถ่ายทอดเทคนิคการผลิตแก่ผู้ที่สนใจ ซึ่งสามารถแสดงได้ดังตารางที่ 4.6

ตารางที่ 4.6 จำนวนของธุรกิจที่มีการบริจาคแก่ชุมชนในรูปของสิ่งของและ ไม่ใช่ในรูปของสิ่งของ

ประเภทธุรกิจ	มีการบริจาคในรูปสิ่งของ		ไม่มีการบริจาคในรูปสิ่งของ	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
ธุรกิจเอกชน	5	100.0*	-	-
เครือข่ายชุมชน วิสาหกิจชุมชน กลุ่มแม่บ้าน	4	57.1*	3	42.9*
สหกรณ์	2	100.0*	-	-
รวม	11	78.6**	3	21.4**

ที่มา : จากการศึกษา

* คำนวณจากร้อยละต่อประเภทของธุรกิจ

** คำนวณจากร้อยละต่อธุรกิจทั้งหมด

ซึ่งเมื่อพิจารณาถึงรูปแบบการให้บริจาคของภาคธุรกิจแล้วพบว่า มีการบริจาคในรูปแบบของผลิตภัณฑ์ที่ธุรกิจผลิตได้มากที่สุด ร้อยละ 57.14 รองลงมาคือ การบริจาคในรูปแบบของตัวเงิน ร้อยละ 35.71 อันดับ 3 คือการบริจาคในรูปแบบของ สิ่งของอื่น ๆ และการให้ความรู้แก่ชุมชน ร้อยละ 21.42 และการบริจาคในรูปแบบของทุนการศึกษาลำดับสุดท้าย คือร้อยละ 7.14 ดังแสดงตารางที่ 4.7

ตารางที่ 4.7 จำนวนคำตอบประเด็นเรื่องการร่วมบริจาคเงิน สินค้า บริการ

ประเด็นการบริจาคเงิน สินค้า บริการ	จำนวนคำตอบ	ร้อยละ
บริจาคผลิตภัณฑ์ที่ธุรกิจผลิตได้	8	57.14
บริจาคเงิน	5	35.71
สิ่งของอื่น ๆ ได้แก่ แรงงาน รั้วโรงเรียน สนามเด็กเล่น	3	21.42
ให้ความรู้กับชุมชน	3	21.42
ทุนการศึกษา อุปกรณ์การเรียนการสอน	1	7.14

ที่มา : จากการศึกษา

หมายเหตุ : คำนวนจากร้อยละต่อธุรกิจทั้งหมด

การบริจาคผลิตภัณฑ์ที่ธุรกิจผลิตได้นั้น เป็นการบริจาคที่ธุรกิจมีการดำเนินการมากที่สุด โดยทั้งหมดคิดเป็นร้อยละ 57.14 ต่อธุรกิจทั้งหมด ซึ่งเมื่อพิจารณาแยกเป็นรายหน่วยธุรกิจแล้วพบว่า ธุรกิจเอกชนมีการบริจาคในรูปแบบของผลิตภัณฑ์ที่ผลิตได้จำนวน 3 ราย เครือข่ายชุมชน วิสาหกิจชุมชน กลุ่มแม่บ้าน มีการบริจาคจำนวน 3 ราย สหกรณ์มีการบริจาคจำนวน 1 ราย เมื่อคิดเป็นร้อยละต่อรูปแบบของธุรกิจแล้วคือ ร้อยละ 60 ร้อยละ 57.14 และ ร้อยละ 50.0 ตามลำดับ

การบริจาคในรูปแบบของตัวเงินเป็นรูปแบบการบริจาคที่ธุรกิจมีการดำเนินการเป็นอันดับที่ 2 คือร้อยละ 35.71 ต่อธุรกิจทั้งหมด โดยธุรกิจเอกชนมีการบริจาคจำนวน 3 ราย เครือข่ายชุมชน วิสาหกิจชุมชน กลุ่มแม่บ้านไม่มีการบริจาคในรูปแบบของตัวเงิน สหกรณ์มีการบริจาคจำนวน 2 ราย เมื่อคิดเป็นร้อยละต่อรูปแบบของธุรกิจแล้วคือ ร้อยละ 60 ร้อยละ 0.0 และ ร้อยละ 100.0 ตามลำดับ

การบริจาคสิ่งของหรืออื่น ๆ ที่ธุรกิจนำมาบริจาค ได้แก่ การบริจาคด้านของแรงงาน การบริจาครั้วโรงเรียน กำแพงโรงเรียน การบริจาคสนามเด็กเล่น ให้กับชุมชน ซึ่งทั้งหมดบริจาคโดยธุรกิจเอกชน โดยคิดเป็นร้อยละ 60 ต่อจำนวนของธุรกิจทั้งหมด และคิดเป็นร้อยละ 21.42 ต่อจำนวนของประเภทธุรกิจเอกชนทั้งหมด

การให้ความรู้แก่ชุมชนของธุรกิจนั้นทั้งหมดเป็นเครือข่ายชุมชน วิสาหกิจชุมชน กลุ่มแม่บ้าน เนื่องจากหลายกลุ่มไม่สามารถบริจาคในรูปแบบของตัวเงินและสิ่งของได้ จึงบริจาคในเรื่องของ

การให้ความรู้แทน โดยคิดเป็นร้อยละ 21.42 ต่อจำนวนของธุรกิจตัวอย่างทั้งหมด และคิดเป็นร้อยละ 42.85 ต่อจำนวนประเภทเครือข่ายชุมชน วิสาหกิจชุมชน และกลุ่มแม่บ้านทั้งหมด

การบริจาด้านทุนการศึกษาและอุปกรณ์การเรียนนั้น มีการบริจาคเพียง 1 ตัวอย่าง คือ สหกรณ์โคนมการเกษตรไชยปราการจำกัด โดยคิดเป็นร้อยละ 7.14 ต่อจำนวนของธุรกิจตัวอย่างทั้งหมด และคิดเป็นร้อยละ 50 ต่อประเภทของธุรกิจประเภทสหกรณ์ ซึ่งสามารถแสดงได้ดังตารางที่ 4.8

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

ตารางที่ 4.8 สรุปประเด็นการบริจาคของธุรกิจเอกชน เครือข่ายชุมชน/วิสาหกิจชุมชน/กลุ่มแม่บ้าน และสหกรณ์

ประเภทธุรกิจ / ประเภทการบริจาค	ผลิต- ภัณฑ์	เงิน	สิ่งของ อื่น ๆ	ให้ ความรู้	ทุนการ ศึกษา
ประเภทธุรกิจเอกชน					
โรงงานชัยใต้หินอ่อน	√	√	√		
บริษัท เชียงใหม่สหศิลา จำกัด	√		√		
เจ. ที. ฟาร์ม 'ไก่ไข่'		√	√		
โรงงานน้ำแข็ง VIC ไชยปราการ	√				
หจก. ประเสริฐเกี๊ส		√			
รวม	3	3	3	0	0
ร้อยละ	60.0*	60.0*	60.0*	0*	0*
ประเภทเครือข่ายชุมชน วิสาหกิจชุมชน กลุ่มแม่บ้าน					
เครือข่ายชุมชน ผู้ผลิตน้ำดื่ม ตรา อาร์.โอ บ้านท่า	√				
วิสาหกิจชุมชน ผลิตไม้กวาดข้าวฟ่าง บ้านใหม่ หนองบัว	√				
วิสาหกิจชุมชนผู้ผลิตมันทอดกรอบ บ้านปงดำ	√				
วิสาหกิจชุมชนผู้ผลิตผ้าทอปรเกอญอบ้านห้วยบง				√	
วิสาหกิจชุมชน ผู้สูงอายุบ้านหนองบัวคำ				√	
วิสาหกิจชุมชนทอผ้าตำบลแม่ทะลบ				√	
กลุ่มแม่บ้าน บ้านร่องธาร	√				
รวม	4	0	0	3	0
ร้อยละ	57.14*	0*	0*	42.85*	0*
ประเภทสหกรณ์					
สหกรณ์ ผู้ปลูกลิ้นจี่จังหวัดเชียงใหม่		√			
สหกรณ์ โคนมการเกษตรไชยปราการ จำกัด	√	√			√
รวม	1	2	0	0	1
ร้อยละ	50.0*	100.0*	0*	0*	50.0*
รวมทั้งหมด	8	5	3	3	1
ร้อยละทั้งหมด	57.14**	35.71**	21.42**	21.42**	7.14**

ที่มา : จากการศึกษา

หมายเหตุ : * คำนวนจากร้อยละต่อรูปแบบของธุรกิจ

** คำนวนจากร้อยละต่อธุรกิจทั้งหมด

ดังนั้นสามารถสรุปว่า การบริจาคทั้งในรูปของผลิตภัณฑ์ เงิน และสิ่งของนั้น ธุรกิจสามารถดำเนินได้จริง และปฏิบัติได้ง่าย อีกทั้งยังเป็นการช่วยประชาสัมพันธ์ธุรกิจด้วยอีกทางหนึ่ง แต่ธุรกิจต่าง ๆ ก็มีรูปแบบการดำเนินการที่แตกต่างกัน ซึ่งรายละเอียดการดำเนินการด้านการร่วมพัฒนาชุมชน โดยการบริจาคสามารถสรุปได้ดังนี้

• ธุรกิจเอกชน

1. โรงงานชัยโตะหินอ่อน โรงงานจะบริจาคก็ต่อเมื่อมีการแจ้งขอเข้ามา โดยส่วนมากจะเป็นในรูปแบบของการบริจาคสินค้า โดยเมื่อทางโรงงานทราบว่า เป็นหน่วยงานที่มาจากส่วนราชการหรือนำสินค้าไปใช้ส่วนรวมมาซื้อสินค้าของทางโรงงาน โรงงานก็จะร่วมบริจาคด้วย และเมื่อมีการร้องขอจากส่วนรวมในการใช้แรงงานเพื่อไปใช้ในการพัฒนาชุมชน เช่น การร่วมสร้างสิ่งต่าง ๆ ภายในชุมชน การพัฒนาชุมชน อีกทั้งงานบุญต่าง ๆ ทางโรงงานก็จะส่งแรงงานภายในโรงงานของตนเองไปร่วมพัฒนา หรือหากไม่มีแรงงานไปช่วยก็จะบริจาคในรูปของตัวเงินแทน
2. บริษัท เชียงใหม่สหศิลา จำกัด ทางบริษัทจะบริจาคหิน ที่เป็นผลิตภัณฑ์ของบริษัทให้กับโรงเรียนต่าง ๆ ที่มีการร้องขอเพื่อนำไปสร้างอาคาร หรือสถานที่ต่าง ๆ บริษัทได้บริจาคสิ่งของอย่างอื่น เช่น รั้วโรงเรียน ประตูโรงเรียน ให้กับโรงเรียนรอบ ๆ เช่น โรงเรียนบ้านยาง ซึ่งบริษัทเคยสัมปทานหินได้ที่อำเภอฝาง ก่อนจะย้ายมาตั้งที่อำเภอไชยปราการ
3. เจ. ที. ฟาร์ม ไร่ไก่ กิจการได้มีการบริจาคเงินให้กับบุตรหลานของพนักงานและแรงงาน อีกทั้งยังมีการสร้างสนามเด็กเล่นให้กับเด็กภายในชุมชน โดยมอบให้เป็นส่วนรวม
4. โรงงานน้ำแข็ง VIC ไชยปราการ โรงงานได้บริจคน้ำแข็งให้กับหน่วยงานราชการ เทศบาล องค์การบริหารส่วนตำบล วัด โรงเรียน งานบุญ งานศพ ต่าง ๆ รอบโรงงาน ตลอด โดยจะไม่มีมีการบริจาคในรูปของตัวเงิน
5. หจก. ประเสริฐแก้ว กิจการจะเน้นการบริจาคในรูปของตัวเงินเมื่อมีการร้องขอ เนื่องจากถึงแก่ผู้มีราคาสูง ซึ่งเสี่ยงต่อการสูญหาย ทางกิจการจึงไม่ได้บริจาคสินค้าของตนเอง

• เครือข่ายชุมชน วิสาหกิจชุมชน กลุ่มแม่บ้าน

1. เครือข่ายชุมชน ผู้ผลิตน้ำดื่ม ตราอาร์.โอ บ้านท่า ทางกลุ่มได้มีการบริจาคสินค้าให้กับวัด และโรงเรียน โดยให้ วัดบ้านท่า(วัดอุปนารม) และ โรงเรียนวัดบ้านท่า กินน้ำฟรีตลอดทั้งปี นอกจากการบริจาคสินค้าให้กับวัดและโรงเรียนแล้วก็จะมีการบริจาคสินค้าให้กับสมาชิกเมื่อสมาชิกร้องขอ ในกรณีที่น่าไปใช้ในงานบุญหรือเทศกาลต่าง ๆ

2. วิสาหกิจชุมชน ผลิตไม้กวาดข้าวฟ่าง บ้านใหม่หนองบัว ทางกลุ่มได้มีการบริจาคสินค้าให้กับโรงเรียนในชุมชน ทั้งโรงเรียนสอนภาษาจีน และโรงเรียนสอนภาษาไทย เพื่อนำไปใช้ประโยชน์ แต่ในปัจจุบันอันเนื่องด้วยปัญหาเศรษฐกิจทำให้มีการบริจacksonน้อยลงจากเมื่อก่อน และจะบริจาคเมื่อมีการร้องขอเข้ามา นอกจากนี้ทางกลุ่มได้บริจาคเงินให้กับนักกีฬาภายในชุมชนเพื่อไปแข่งขันกีฬาทุกปี

3. วิสาหกิจชุมชนผู้ผลิตมันทอดกรอบ บ้านปงดำ กิจการเน้นการบริจาคผลิตภัณฑ์มันทอดกรอบให้กับวัด หรือ โรงเรียน ในกิจกรรมต่าง ๆ เช่น งานบุญ งานวัด งานวันเด็กภายในชุมชน โดยเฉพาะวันเด็ก ซึ่งทางโรงเรียนบ้านปงดำจะมีการขอร่วมบริจาคทุกปี

4. วิสาหกิจชุมชนผู้ผลิตผ้าทอปรกเกอญอบ้านห้วยบง เนื่องจากกิจการยังไม่มีควมมั่นคงมากเพียงพอ และเงินน้อย จึงยังไม่มีมีการบริจacksonสินค้าให้กับชุมชน แต่จะให้ในรูปแบบของการให้ความรู้หรือถ่ายทอดความรู้ให้กับผู้สนใจในผ้าทอปรกเกอญอ ทั้งภายในชุมชน และนอกชุมชน

5. วิสาหกิจชุมชน ผู้สูงอายุบ้านหนองบัวคำ เนื่องจากการทำเสื้อกั้นนั้นเป็นเพียงอาชีพเสริมและทางกลุ่มไม่มีกำลังทรัพย์มากเพียงพอจึงยังไม่มีมีการบริจาคใด ๆ แต่ยินดีที่จะให้มีการมาศึกษาดูงาน หรือวิธีการทำ

6. วิสาหกิจชุมชนทอผ้าตำบลแม่ทะลบ ทางกลุ่มยังไม่มีกำลังทรัพย์ที่มากเพียงพอจึงยังไม่มีมีการบริจาค แต่ยินดีที่จะให้มีการมาศึกษาดูงาน หรือวิธีการทำต่าง ๆ ได้

7. กลุ่มแม่บ้าน บ้านร่องธาร กิจการมีเงินทุนไม่สูงจึงยังไม่สามารถบริจาคเงินได้ จึงเน้นการบริจาคในสินค้า ได้แก่ น้ำพริกปลา น้ำพริกตาแดง น้ำพริกขมนมจิ้น ให้กับชุมชนใช้ในกิจกรรมต่าง ๆ เช่นงานบุญ งานวัด ในเทศกาลต่าง ๆ รวมทั้งบริจาคให้กับกลุ่มเองใช้ในงานต่าง ๆ

• สหกรณ์

1. สหกรณ์ ผู้ปลูกลิ้นจี่จังหวัดเชียงใหม่ ทางกลุ่มไม่มีการบริจacksonสินค้าให้กับชุมชน เพราะทางกลุ่มผลิตไวน์ลิ้นจี่ แต่จะช่วยเหลือชุมชนและสมาชิกโดยการบริจacksonตัวเงิน และมีการช่วยรับซื้อลิ้นจี่ในช่วงที่ลิ้นจี่ออกสู่ตลาดเป็นจำนวนมาก ซึ่งเป็นการช่วยเหลือเกษตรกรทางหนึ่งด้วย

2. สหกรณ์ โคนมการเกษตรไชยปราการ จำกัด สหกรณ์ได้มีการบริจacksonอุปกรณ์การเรียนการสอนให้กับโรงเรียนทุกปี รวมถึงบริจacksonนมที่สหกรณ์ผลิตได้แล้วนำไปแปรรูปเสร็จกลับมาเพื่อบริจacksonให้กับนักเรียนในโรงเรียนสามอำเภอ คือ อำเภอฝาง แม่เอย ไชยปราการนอกจากนี้สหกรณ์ได้มีการบริจacksonทุนการศึกษาให้กับบุตรหลานของพนักงาน และสมาชิก ทุกปี อีกทั้งยังมีการบริจacksonเงินและร่วมเป็นสปอนเซอร์ให้กับการทำกิจกรรมของชุมชน

สรุปจากการศึกษาพบว่า ธุรกิจตัวอย่างมีการบริจาคในรูปของสิ่งของให้กับชุมชนจำนวน 11 ตัวอย่าง หรือคิดเป็นร้อยละ 78.6 และบริจาคในรูปของการให้ความรู้จำนวน 3 ตัวอย่างหรือคิดเป็นร้อยละ 21.4 โดยกิจกรรมที่ธุรกิจตัวอย่าง มีการดำเนินการที่สุด คือการบริจาคผลิตภัณฑ์ของ ธุรกิจ มีจำนวน 8 ธุรกิจคิดเป็นร้อยละ 57.14 โดยธุรกิจเอกชนมีการดำเนินการมากที่สุด รองลงมา คือ การบริจาคในรูปของตัวเงินมีการดำเนินการจำนวน 5 ธุรกิจคิดเป็นร้อยละ 35.71 โดยธุรกิจ ประเภทสหกรณ์มีการดำเนินการมากที่สุด ลำดับที่ 3 คือการบริจาคสิ่งของต่าง ๆ มีการดำเนินการ จำนวน 3 ธุรกิจคิดเป็นร้อยละ 21.42 โดยทั้งหมดเป็นการดำเนินการของธุรกิจเอกชน และการให้ความรู้แก่ชุมชน มีการดำเนินการจำนวน 3 ธุรกิจคิดเป็นร้อยละ 21.42 โดยทั้งหมดเป็นการ ดำเนินการของธุรกิจประเภทเครือข่ายชุมชน วิสาหกิจชุมชนและกลุ่มแม่บ้าน และลำดับสุดท้ายคือ การให้ทุนการศึกษาคือจำนวน 1 รายคิดเป็นร้อยละ 7.14 โดยเป็นการดำเนินการของสหกรณ์

ดังนั้นสามารถสรุปว่า ด้านการบริจาคในรูปของสิ่งของให้กับชุมชนนั้น ธุรกิจประเภท เอกชนมีความสามารถในการบริจาคมากกว่าธุรกิจประเภทสหกรณ์และธุรกิจประเภท เครือข่าย ชุมชน/วิสาหกิจชุมชน/กลุ่มแม่บ้าน และด้านการบริจาคในรูปของการให้ความรู้แล้วพบว่า ธุรกิจ ประเภทเครือข่ายชุมชน/วิสาหกิจชุมชน/กลุ่มแม่บ้าน มีการบริจาคมากกว่าธุรกิจเอกชนและสหกรณ์

4.8 ความเชื่อมโยงของธุรกิจกับชุมชนด้านการรับผิดชอบต่อสภาพแวดล้อม

ธุรกิจที่มีการผลิตสินค้าต่าง ๆ ทั้งหมดจะต้องมีของเสียเกิดขึ้นจากกระบวนการผลิต ดังนั้น ธุรกิจจึงจะต้องใส่ใจต่อสิ่งแวดล้อมรอบ ๆ แหล่งผลิตของตนเอง จากการสัมภาษณ์พบว่า มีการนำ ของเสียจากกระบวนการผลิตไปใช้ประโยชน์ต่อ เช่นทำปุ๋ยมากที่สุด จำนวน 5 ธุรกิจ คิดเป็นร้อยละ 35.71 ธุรกิจที่มีกระบวนการบำบัดน้ำเสียก่อนทิ้งนั้น มีจำนวน 2 ธุรกิจ คิดเป็นร้อยละ 14.28 มีการ นำวัสดุคืบหรือเครื่องมือการผลิตต่าง ๆ กลับมาใช้ซ้ำ จำนวน 2 ธุรกิจ คิดเป็นร้อยละ 14.28 มีการฉีด น้ำเพื่อลดมลภาวะทางฝุ่นจำนวน 2 ธุรกิจ คิดเป็นร้อยละ 14.28 มีการทิ้งขยะอย่างเป็นระบบและมีการจัดการอย่างเหมาะสม เช่นฝัง กลบ จำนวน 1 ธุรกิจ คิดเป็น ร้อยละ 7.14 นำน้ำเหลือทิ้งจากการ ล้างระบายสู่เกษตรกรเพื่อใช้ในการเพาะปลูกจำนวน 1 ธุรกิจ คิดเป็นร้อยละ 7.14 และมีการนำของ เสียที่ทิ้งแล้วให้กับชุมชนเพื่อไปปลูกถนอม จำนวน 1 ธุรกิจ คิดเป็น ร้อยละ 7.14 และ ดังแสดงตารางที่

ตารางที่ 4.9 จำนวนคำตอบประเด็นเรื่องความรับผิดชอบต่อสังคมของธุรกิจด้านสิ่งแวดล้อม

ประเด็นคำถามด้านสิ่งแวดล้อม	จำนวนคำตอบ	ร้อยละ
มีการนำของเสียจากกระบวนการผลิตไปใช้ประโยชน์ต่อ เช่น ทำปุ๋ย	5	35.71
มีกระบวนการบำบัดน้ำเสียก่อนทิ้ง	2	14.28
มีการนำวัตถุดิบหรือเครื่องมือการผลิตต่าง ๆ กลับมาใช้ซ้ำ	2	14.28
มีการฉีดน้ำเพื่อลดมลภาวะทางฝุ่น	2	14.28
มีการทิ้งขยะอย่างเป็นระบบ มีการจัดการอย่างเหมาะสม เช่น ฝัง กลบ	1	7.14
นำน้ำที่เหลือจากการล้างระบายสู่เกษตรกรเพื่อเพาะปลูก	1	7.14
มีการนำสินค้าที่เสียทิ้งแล้วให้กับชุมชนเพื่อนำไปปุ๋ยน	1	7.14

ที่มา : จากการศึกษา

หมายเหตุ : คำนวณจากร้อยละต่อธุรกิจทั้งหมด

การนำของเสียจากกระบวนการผลิตไปใช้ประโยชน์ต่อ นั้น เป็นกิจกรรมที่ธุรกิจมีการดำเนินการมากที่สุด โดยคิดเป็นร้อยละ 35.71 ต่อธุรกิจทั้งหมด ซึ่งเมื่อแยกพิจารณาเป็นรายหน่วยธุรกิจแล้วพบว่า ธุรกิจเอกชนมีการดำเนินการกิจกรรมจำนวน 1 ธุรกิจคือ เจ.ที.ฟาร์ม ไก่ไข่ เครื่องขยายชุมชนชน วิสาหกิจชุมชน กลุ่มแม่บ้าน มีการดำเนินการกิจกรรมจำนวน 3 ธุรกิจ คือ วิสาหกิจชุมชนผลิตไม้กวาดข้าวฟ่าง บ้านใหม่หนองบัว วิสาหกิจชุมชนผู้สูงอายุบ้านหนองบัวคำ และกลุ่มแม่บ้านบ้านร่องธาร และสหกรณ์มีการดำเนินการจำนวน 1 สหกรณ์ คือ สหกรณ์ผู้ปลูกลิ้นจี่จังหวัดเชียงใหม่ เมื่อคิดเป็นร้อยละต่อรูปแบบของธุรกิจแล้วคือ ร้อยละ 20, 42.8 และ 50 ตามลำดับ

ธุรกิจที่มีกระบวนการบำบัดน้ำเสียก่อนทิ้งนั้น มีการดำเนินการกิจกรรมทั้งหมด 2 ธุรกิจ คิดเป็นร้อยละ 14.28 ต่อธุรกิจทั้งหมด ซึ่งเมื่อแยกพิจารณาเป็นรายหน่วยธุรกิจแล้วพบว่า ธุรกิจเอกชนมีการดำเนินการกระบวนการบำบัดน้ำเสียก่อนทิ้งนั้นจำนวน 1 ธุรกิจ คือ โรงงานน้ำแข็ง VIC ไชยปราการ และสหกรณ์จำนวน 1 สหกรณ์คือ สหกรณ์โคนมการเกษตร ไชยปราการจำกัด เมื่อคิดเป็นร้อยละต่อรูปแบบของธุรกิจแล้วคือ ร้อยละ 20 และ ร้อยละ 50 ตามลำดับ

ธุรกิจมีการนำวัตถุดิบหรือเครื่องมือการผลิตต่าง ๆ กลับมาใช้ซ้ำนั้น มีธุรกิจที่ดำเนินการกิจกรรมอยู่ทั้งหมด 2 ธุรกิจ คือ เป็นร้อยละ 14.28 ต่อธุรกิจทั้งหมด ซึ่งเมื่อแยกพิจารณาเป็นรายหน่วยธุรกิจแล้วพบว่า ธุรกิจเอกชนมีการดำเนินการกระบวนการบำบัดน้ำเสียก่อนทิ้งนั้นจำนวน 1 ธุรกิจ คือ หจก.ประเสริฐแก๊ส และเครื่องขยายชุมชน จำนวน 1 เครื่องขยาย คือ เครื่องขยายชุมชนผู้ผลิตน้ำ

คัมตรา อาร์.โอ บ้านท่า เมื่อคิดเป็นร้อยละต่อรูปแบบของธุรกิจแล้วคือ ร้อยละ 20 และ ร้อยละ 14.2 ตามลำดับ

ธุรกิจที่มีการดำเนินกิจกรรมการฉีดน้ำเพื่อลดมลภาวะทางฝุ่นนั้น มีธุรกิจที่ดำเนินกิจกรรมจำนวน 2 ธุรกิจ คิดเป็นร้อยละ 14.28 ต่อธุรกิจทั้งหมด ซึ่งเมื่อแยกพิจารณาเป็นรายหน่วยธุรกิจแล้วพบว่า เป็นการดำเนินงานของธุรกิจภาคเอกชนทั้งหมด คือ โรงงานชัยโตะหินอ่อน และ บริษัท เชียงใหม่ สหศิลา จำกัด เมื่อคิดเป็นร้อยละต่อรูปแบบของธุรกิจแล้วคือ ร้อยละ 40

ธุรกิจที่มีการทิ้งขยะอย่างเป็นระบบ มีการจัดการอย่างเหมาะสมนั้น มีการดำเนินกิจกรรมจำนวน 1 ธุรกิจ คิดเป็นร้อยละ 7.14 ต่อธุรกิจทั้งหมด ซึ่งเมื่อแยกพิจารณาเป็นรายหน่วยธุรกิจแล้วพบว่า เป็นการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนผู้ผลิตมันทอดกรอบบ้านปางดำ โดยคิดเป็นร้อยละ 14.2 ต่อรูปแบบของธุรกิจ

ธุรกิจที่มีการนำน้ำที่เหลือจากการล้างระบายสู่เกษตรกรเพื่อเพาะปลูกมีการดำเนินกิจกรรมจำนวน 1 ธุรกิจ คิดเป็นร้อยละ 7.14 ต่อธุรกิจทั้งหมด ซึ่งเมื่อแยกพิจารณาเป็นรายหน่วยธุรกิจแล้วพบว่า เป็นการดำเนินงานของเครือข่ายชุมชน ผู้ผลิตน้ำดื่ม ตรา อาร์.โอ บ้านท่า โดยคิดเป็นร้อยละ 14.2 ต่อรูปแบบของธุรกิจ

ธุรกิจที่มีมีการนำสินค้าเสียที่ทิ้งแล้วให้กับชุมชนเพื่อนำไปปลูกนั้นมีมีการดำเนินกิจกรรมจำนวน 1 ธุรกิจ คิดเป็นร้อยละ 7.14 ต่อธุรกิจทั้งหมด ซึ่งเมื่อแยกพิจารณาเป็นรายหน่วยธุรกิจแล้วพบว่า เป็นการดำเนินงานของโรงงานชัยโตะหินอ่อน โดยคิดเป็นร้อยละ 20 ต่อรูปแบบของธุรกิจ ซึ่งทั้งหมดสามารถสรุปได้ดังตารางที่ 4.10

ตารางที่ 4.10 สรุปประเด็นความรับผิดชอบต่อสังคมด้านสิ่งแวดล้อมของธุรกิจเอกชน เครื่องข่ายชุมชน/วิสาหกิจชุมชน/กลุ่มแม่บ้าน และสหกรณ์

ประเภทธุรกิจ	ทำบุญ	บำบัดน้ำเสีย	ใช้ซ้ำ	ฉีดน้ำลดฝุ่น	กำจัดขยะ	ระบายน้ำสู่เกษตร	ปลูกต้นไม้
ประเภทธุรกิจเอกชน							
โรงงานชัยโตะหินอ่อน				√			√
บริษัท เชียงใหม่สหศิลา จำกัด				√			
เจ. ที. ฟาร์ม 'ไก่'ไข่	√						
โรงงานน้ำแข็ง VIC ไชยปราการ		√					
หจก. ประเสริฐแก๊ส			√				
รวม	1	1	1	2	-	-	1
ร้อยละ	20.0*	20.0*	20.0	40.0*	-	-	20*
ประเภทเครือข่ายชุมชน วิสาหกิจชุมชน กลุ่มแม่บ้าน							
เครือข่ายชุมชน ผู้ผลิตน้ำดื่ม ตรา อาร์. โอบ้านท่า			√			√	
วิสาหกิจชุมชนผลิตไม้กวาดข้าวฟ่างบ้านใหม่ฯ	√						
วิสาหกิจชุมชนผู้ผลิตมันทอดกรอบ บ้านปงดำ					√		
วิสาหกิจชุมชนผู้ผลิตผ้าทอปรเกอญอห้วยบง							
วิสาหกิจชุมชน ผู้สูงอายุนอนหงษ์บัวคำ	√						
วิสาหกิจชุมชนทอผ้าตำบลแม่ทะลบ							
กลุ่มแม่บ้าน บ้านร้องธาร	√						
รวม	3	-	1	-	1	1	-
ร้อยละ	42.8*	-	14.2	-	14.2*	14.2*	-
ประเภทสหกรณ์							
สหกรณ์ ผู้ปลูกลิ้นจี่จังหวัดเชียงใหม่	√						
สหกรณ์ โคนมการเกษตรไชยปราการ จำกัด		√					
รวม	1	1	-	-	-	-	-
ร้อยละ	50.0*	50.0*	-	-	-	-	-
รวมทั้งหมด	5	2	2	2	1	1	1
ร้อยละทั้งหมด**	35.7	14.3	14.3	14.3	7.1	7.1	7.1

ที่มา : จากการศึกษา

หมายเหตุ * คำนวณจากร้อยละต่อประเภทของธุรกิจ

** คำนวณจากร้อยละต่อประเภทของธุรกิจทั้งหมด

ดังนั้น การดำเนินงานของธุรกิจด้านความรับผิดชอบต่อสังคมของธุรกิจด้านสิ่งแวดล้อม จึงพบว่า ถึงแม้บางธุรกิจไม่ได้ดำเนินการเป็นรูปร่าง เช่น การสร้างบ่อบำบัดน้ำเสีย แต่ธุรกิจก็ได้พยายามรักษาสิ่งแวดล้อมด้วยการ นำขยะที่เกิดจากการผลิตไปฝังกลบ มีการนำขยะที่สามารถทำปุ๋ยได้นั้นไปหว่านรอบ ๆ ต้นพืช ซึ่งเป็นการรักษาสิ่งแวดล้อมได้อีกทาง ซึ่งรายละเอียดการดำเนินงานของธุรกิจด้านความรับผิดชอบต่อสังคมของธุรกิจด้านสิ่งแวดล้อม สามารถสรุปได้ดังนี้

• ธุรกิจเอกชน

1. โรงงานชัยโตะหินอ่อน มีการนำสินค้าที่ไม่ได้มาตรฐานซึ่งนำไปใช้ประโยชน์ไม่ได้แล้วให้กับคนรอบ ๆ ชุมชนที่ร้องขอเพื่อนำไปใช้ประโยชน์ เช่น นำไปปูถนน หรือลานต่าง ๆ เพื่อให้ราบเรียบ อีกทั้งยังมีการฉีดน้ำในลานตากหินค้ำ เพื่อป้องกันฝุ่นละอองที่เกิดขึ้นด้วย
2. บริษัท เชียงใหม่สหศิลา จำกัด บริษัททราบดีว่า ธุรกิจทำโรงโม่หินนั้นก่อมลภาวะจำนวนมาก ทำให้กิจการได้ตระหนักตรงจุดนี้ โดยได้พยายามทำกิจกรรมต่าง ๆ เช่น มีการฉีดน้ำใส่ล้อรถทุกครั้ง เพื่อป้องกันเศษหิน ดิน ที่ติดไปกับตัวรถมีการหยุดทุก ๆ วันพฤหัสบดี เพื่อต้องการให้หยุดในวันเวลาปกติ อีกทั้งยังเป็นการพักเครื่องจักร รวมทั้งจะมีการทำการผลิตเฉพาะตอนกลางวัน เพื่อป้องกันมลภาวะทางเสียง
3. เจ. ที. ฟาร์ม ไก่ไข่ มีการฉีดจุลินทรีย์ระงับกลิ่นในมูลไข่ไก่เพื่อป้องกันกลิ่น อีกทั้งยังนำมูลไก่ที่ได้นั้นไปตากแดดเพื่อที่จะไม่เป็นภาระแก่ชุมชน รวมถึงยังเป็นการสร้างรายได้ให้กับทางฟาร์มอีกด้วย
4. โรงงานน้ำแข็ง VIC ไชยปราการ ทางโรงงานได้ติดตั้งถังพักน้ำเสียไว้ด้านหน้าโรงงาน อีกทั้งนำน้ำเสียจำนวนหนึ่งทางโรงงานได้นำมาสำหรับใช้รดน้ำต้นไม้รอบ ๆ โรงงานและเอาไว้ล้างบริเวณโรงงานด้วย
5. หจก. ประเสริฐแก๊ส ทางโรงงานเป็นเติมแก๊สในถังของก๊าซ ปตท. ดังนั้นจึงเป็นการช่วยลดขยะอีกทางหนึ่งด้วยการนำถังเก่าของ ปตท. นั้นกลับมาใช้ซ้ำ

• เครือข่ายชุมชน/วิสาหกิจชุมชน/กลุ่มแม่บ้าน

1. เครือข่ายชุมชน ผู้ผลิตน้ำดื่ม ตรา อาร์.โอ บ้านท่า สถานที่ผลิตน้ำดื่มของโรงงานตั้งอยู่ใกล้แหล่งเกษตร ดังนั้น น้ำเสียที่เกิดจากการล้างขวดต่าง ๆ ทางเครือข่ายจึงได้สร้างท่อระบายน้ำไว้เพื่อสำหรับระบายให้กับเกษตรกรรอบข้างสำหรับการเพาะปลูกพืชได้ กิจกรรมของเครือข่ายเป็นการผลิตน้ำดื่ม ดังนั้นกิจการจึงผลิตเฉพาะน้ำดื่มแบบล้าง และแบบถังใหญ่ ที่สามารถนำกลับมาใช้ซ้ำ โดยการนำกลับมาล้าง และฆ่าเชื้อ ซึ่งเป็นการช่วยลดขยะอีกทางหนึ่งด้วย

2. วิสาหกิจชุมชน ผลิตไม้กวาดข้าวฟ่าง บ้านใหม่หนองบัว เศษเหลือจากการผลิตไม้กวาดข้าวฟ่างคือ ก้านข้าวฟ่างนั้น ทางกลุ่มสามารถนำไปจำหน่ายให้กับผู้ผลิตไม้กวาดดอกหญ้าได้อีกทางหนึ่ง ซึ่งเป็นการสร้างรายได้ และลดการเผาไปในขณะเดียวกัน
3. วิสาหกิจชุมชนผู้ผลิตมันทอดกรอบ บ้านปงคำ ทางกลุ่มมีการนำเปลือกมันที่ปอกเสร็จแล้วไปฝังไว้หลังโรงผลิต เพื่อเป็นการลดกลิ่นรบกวน อีกทั้งยังเป็นปุ๋ยให้กับต้นพืชรอบ ๆ โรงผลิตได้
4. วิสาหกิจชุมชนผู้ผลิตผ้าทอปรกเกอญอบ้านห้วยบง ทางกลุ่มเป็นการรวมตัวกันเพื่อเป็นการทอผ้าเท่านั้น ด้วยการซื้อด้ายและฝ้ายมาจากร้านค้า ดังนั้น จึงไม่ก่อให้เกิดผลเสียทางสิ่งแวดล้อม
5. วิสาหกิจชุมชน ผู้สูงอายุบ้านหนองบัวคำ ทางกลุ่มซึ่งเป็นผู้ผลิตเสื่อกก ดังนั้นต้นกกที่เหลือจากการตัดขนาดแล้ว สามารถนำไปหว่านลงแปลงเพื่อเป็นการเพิ่มสารอาหารในดิน และยังเป็นการลดการเผาทำลาย
6. วิสาหกิจชุมชนทอผ้าตำบลแม่ทะลบ ทางกลุ่มเป็นการรวมตัวกันเพื่อเป็นการทอผ้าเท่านั้น ด้วยการซื้อด้ายและฝ้ายมาจากร้านค้า ดังนั้น จึงไม่ก่อให้เกิดผลเสียทางสิ่งแวดล้อม
7. กลุ่มแม่บ้าน บ้านร่องธาร ทางกลุ่มได้มีการนำของเสียที่เกิดจากการผลิต เช่นเศษพริก เครื่องเทศต่างๆ ให้กับสมาชิก สำหรับนำกลับไปหว่านใต้ต้นพืชเพื่อเพิ่มสารอาหารในดินและเป็นการลดการเผาขยะอีกทางหนึ่งด้วย

• สหกรณ์

1. สหกรณ์ ผู้ปลูกลิ้นจี่จังหวัดเชียงใหม่ ทางสหกรณ์ได้มีการนำเปลือกลิ้นจี่ และของเหลือทิ้งจากลิ้นจี่ นำไปหมักรวมกันไว้ เพื่อนำไปให้เกษตรกรได้ใช้ประโยชน์สำหรับเป็นปุ๋ยหมักต่อไป
2. สหกรณ์ โคนมการเกษตรไชยปราการ จำกัด ทางสหกรณ์ได้มีการติดตั้งถังบำบัดน้ำเสียอันเกิดจากโรงงานไว้ด้านหลังโรงงาน

สรุปจากการศึกษาพบว่าการดำเนินการด้านความรับผิดชอบต่อสังคมด้านสิ่งแวดล้อมของธุรกิจ จากการศึกษพบว่า มีการดำเนินการด้านการนำของเหลือทิ้งไปทำปุ๋ยมากที่สุด คือมีการดำเนินการทั้งหมด 5 รายคิดเป็นร้อยละ 35.7 โดยธุรกิจประเภทเครือข่ายชุมชน วิสาหกิจชุมชนและกลุ่มแม่บ้านมีการดำเนินการมากที่สุด รองลงมาคือมีการบำบัดน้ำเสียก่อนทิ้ง การนำเครื่องมือมาใช้ซ้ำ และการฉีดน้ำลดฝุ่นละอองมีการดำเนินการเท่ากัน โดยกิจกรรมละ 2 ธุรกิจ คิดเป็นร้อยละ 14.3 และลำดับสุดท้ายคือ กิจกรรมการกำจัดขยะ การระบายสู่เกษตรกร และการนำของเหลือทิ้งไปปุ๋ย

ถนน มีการดำเนินการเท่ากัน โดยกิจกรรมละ 1 ธุรกิจคิดเป็นร้อยละ 7.1 ซึ่งกิจกรรมความรับผิดชอบต่อสังคมของธุรกิจนั้น วิสาหกิจชุมชนผู้ผลิตผ้าทอปรเกอญอบ้านห้วยบงและวิสาหกิจชุมชนทอผ้าตำบลแม่ทะลบไม่มีการดำเนินการ

4.9 ความเชื่อมโยงของธุรกิจกับชุมชนด้านการรับผิดชอบต่อผู้บริโภค

ผู้ประกอบการควรผลิตสินค้าและบริการของธุรกิจที่ไม่ก่อให้เกิดความเสี่ยงหรืออันตรายต่อผู้บริโภค ทั้งนี้ ธุรกิจควรปรับปรุงมาตรฐานของสินค้าและบริการให้มีความปลอดภัยและให้กับผู้บริโภคทุกคน เพื่อแสดงถึงความรับผิดชอบต่อผู้บริโภคในฐานะที่เป็นผู้บริโภคสินค้าของธุรกิจ จากการศึกษาพบว่า ธุรกิจมีการตรวจสอบสินค้าก่อนออกจำหน่ายหรือก่อนส่งให้ลูกค้าทั้งหมด คือ 14 ราย คิดเป็นร้อยละ 100 ลูกค้าสามารถนำสินค้าที่เสียหายนำกลับมาเปลี่ยนหรือคืนได้ และ มีการติดฉลากสินค้าชัดเจน จำนวน 3 ราย คิดเป็นร้อยละ 21.42 กิจกรรมที่ยังไม่มีการขอรับรองจากหน่วยงานใด ๆ จำนวน 2 ราย และได้รับการรับรอง GMP จำนวน 2 ราย เท่ากัน คิดเป็นร้อยละ 14.28 สินค้าที่ธุรกิจผลิตได้รับการรับรองจากองค์การอาหารและยา (อย.) จำนวน 1 รายคิดเป็นร้อยละ 7.14 และฉลากสินค้ามีข้อมูลครบถ้วน จำนวน 1 ราย คิดเป็นร้อยละ 7.14 ดังแสดงตารางที่ 4.17

ตารางที่ 4.11 จำนวนคำตอบเรื่องการรับผิดชอบต่อผู้บริโภค

ประเด็นการรับผิดชอบต่อผู้บริโภค	จำนวนคำตอบ	ร้อยละ
มีการตรวจสอบสินค้าก่อนออกจำหน่าย หรือก่อนส่งให้ลูกค้า	14	100.00
สินค้าที่เสียหายสามารถนำกลับมาเปลี่ยนหรือคืนได้	4	28.57
มีการติดฉลากสินค้าชัดเจน	3	21.42
ได้รับการรับรอง GMP	3	21.42
ยังไม่มีการขอรับรองจากหน่วยงานใด ๆ	2	14.28
สินค้าที่ธุรกิจผลิตได้รับการรับรองจากองค์การอาหารและยา (อย.)	1	7.14

ที่มา : จากการศึกษา

หมายเหตุ : คำนวณจากร้อยละต่อกิจการทั้งหมด

จากการศึกษาพบว่า ธุรกิจตัวอย่างทั้งหมดได้มีการตรวจสอบสินค้าก่อนส่งมอบให้กับลูกค้าทั้งธุรกิจเอกชน เครือข่ายชุมชน วิสาหกิจชุมชนและกลุ่มแม่บ้าน และ สหกรณ์ การดำเนินงานด้านความรับผิดชอบต่อผู้บริโภคลำดับรองลงมาคือ เมื่อสินค้าที่ลูกค้าซื้อไปแล้วเมื่อพบความเสียหายสามารถนำกลับมาเปลี่ยนหรือคืนได้ โดยมีธุรกิจที่ดำเนินกิจกรรมอยู่จำนวน 4 ราย คิดเป็นร้อยละ 28.57 ต่อธุรกิจทั้งหมด เมื่อแยกพิจารณาเป็นรายหน่วยธุรกิจแล้วพบว่า ธุรกิจเอกชนมีการดำเนินการจำนวน 1 ราย คือ โรงงานชัยไต่ะหินอ่อน วิสาหกิจชุมชนจำนวน 2 ราย คือ วิสาหกิจชุมชน ผลิตไม้กวาดข้าวฟ่าง บ้านใหม่หนองบัว วิสาหกิจชุมชน ผู้สูงอายุบ้านหนองบัวคำ และสหกรณ์จำนวน 1 ราย คือ สหกรณ์ผู้ปลูกลิ้นจี่จังหวัดเชียงใหม่ โดยคิดเป็นร้อยละต่อประเภทธุรกิจแล้วคือ ร้อยละ 20 ร้อยละ 28.57 และร้อยละ 50 ตามลำดับ

การดำเนินงานด้านความรับผิดชอบต่อผู้บริโภคที่ผู้ผลิตได้ดำเนินการคือ มีการติดฉลากสินค้าชัดเจน โดยมีธุรกิจที่ดำเนินกิจกรรมอยู่จำนวน 4 ราย คิดเป็นร้อยละ 28.57 ต่อธุรกิจทั้งหมด เมื่อแยกพิจารณาเป็นรายหน่วยธุรกิจแล้วพบว่า ธุรกิจเอกชนมีการดำเนินการจำนวน 1 ราย คือ โรงงานน้ำแข็ง VIC ไชยปราการ เครือข่ายชุมชนและกลุ่มแม่บ้านจำนวน 2 ราย คือ เครือข่ายชุมชนผู้ผลิตน้ำดื่ม ตรา อาร์.โอ บ้านท่า และ กลุ่มแม่บ้าน บ้านร้องธาร และสหกรณ์จำนวน 1 รายคือ สหกรณ์ผู้ปลูกลิ้นจี่จังหวัดเชียงใหม่ โดยคิดเป็นร้อยละต่อประเภทธุรกิจแล้วคือ ร้อยละ 20 ร้อยละ 28.57 และร้อยละ 50 ตามลำดับ

การดำเนินงานด้านความรับผิดชอบต่อผู้บริโภคที่ผู้ผลิตได้ดำเนินการคือ การได้รับมาตรฐาน GMP โดยมีธุรกิจที่ดำเนินกิจกรรมอยู่จำนวน 3 ราย คิดเป็นร้อยละ 21.43 ต่อธุรกิจทั้งหมด เมื่อแยกพิจารณาเป็นรายหน่วยธุรกิจแล้วพบว่า ธุรกิจเอกชนมีการดำเนินการจำนวน 2 ราย สหกรณ์จำนวน 1 รายคือ โรงงานน้ำแข็ง VIC ไชยปราการ เจ.ที.ฟาร์มไก่ไข่ และสหกรณ์โคนม การเกษตร ไชยปราการจำกัด โดยคิดเป็นร้อยละต่อประเภทธุรกิจแล้วคือ ร้อยละ 40 และร้อยละ 50 ตามลำดับ

การดำเนินงานด้านความรับผิดชอบต่อผู้บริโภคที่ผู้ผลิตได้ดำเนินการคือ การได้รับมาตรฐานจากองค์การอาหารและ (อย.) โดยมีธุรกิจที่ดำเนินกิจกรรมอยู่จำนวน 1 ราย คิดเป็นร้อยละ 7.14 ต่อธุรกิจทั้งหมด โดยเป็นการดำเนินงานของเครือข่ายชุมชนผู้ผลิตน้ำดื่ม ตรา.อาร์.โอ บ้านท่า เป็นผู้ดำเนินการ โดยคิดเป็นร้อยละต่อประเภทธุรกิจแล้วคือ ร้อยละ 14.28

ซึ่งทั้งหมดสามารถสรุปได้ดังตารางที่ 4.1 2

ตารางที่ 4.12 สรุปประเด็นความรับผิดชอบต่อสังคมด้านผู้บริโภค

ประเภทธุรกิจ	ตรวจสอบ สินค้า	นำ กลับมา คืนได้	ติด ฉลาก	รับรอง GMP	ไม่มี การ รับรอง	รับรอง อย.
ประเภทธุรกิจเอกชน						
โรงงานชัชโตะหินอ่อน	√	√				
บริษัท เชียงใหม่สหศิลา จำกัด	√					
เจ. ที. ฟาร์ม ไก่ไข่	√			√		
โรงงานน้ำแข็ง VIC ไชยปราการ	√		√	√		
หจก. ประเสริฐแก๊ส	√					
รวม	5	1	1	2	-	-
ร้อยละ*	100	20.0	20.0	40.0	-	-
ประเภทเครือข่ายชุมชน วิสาหกิจชุมชน กลุ่มแม่บ้าน						
เครือข่ายชุมชน ผู้ผลิตน้ำดื่ม ตรา อาร์. โอ บ้านท่า	√		√			√
วิสาหกิจชุมชน ผลิตไม้กวาดข้าวฟ่าง บ้านใหม่ฯ	√	√				
วิสาหกิจชุมชนผู้ผลิตมันทอดกรอบ บ้านปงดำ	√					
วิสาหกิจชุมชนผู้ผลิตผ้าทอปรกณอบ้านห้วยบง	√				√	
วิสาหกิจชุมชน ผู้สูงอายุนองบัวคำ	√	√				
วิสาหกิจชุมชนทอผ้าตำบลแม่ทะลบ	√				√	
กลุ่มแม่บ้าน บ้านร่องธาร	√		√			
รวม	7	2	2	-	2	1
ร้อยละ*	100.0	28.57	28.57	-	28.57	14.28
ประเภทสหกรณ์						
สหกรณ์ ผู้ปลูกลิ้นจี่จังหวัดเชียงใหม่	√	√	√			
สหกรณ์ โคนมการเกษตร ไชยปราการ จำกัด	√			√		
รวม	2	1	-	1	-	-
ร้อยละ*	100	50.0	50.0	50.0	-	-
รวมทั้งหมด	14	4	4	3	2	1
ร้อยละทั้งหมด**	100.0	28.6	28.6	21.4	14.3	7.1

ที่มา : จากการศึกษา

หมายเหตุ * คำนวนจากร้อยละต่อประเภทของธุรกิจ

** คำนวนจากร้อยละต่อประเภทของธุรกิจทั้งหมด

กิจกรรมความรับผิดชอบของธุรกิจนั้น ทั้งหมดมีการตรวจสอบสินค้าก่อนส่งไปจำหน่าย ซึ่งเป็นหลักพื้นฐานของการผลิตสินค้าให้ได้คุณภาพ และตรงตามความต้องการของลูกค้า นอกจากนี้ ธุรกิจตัวอย่างยังมีการทำกิจกรรมนอกเหนือจากการตรวจสอบสินค้าก่อนส่งมอบ ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

• ธุรกิจเอกชน

1. โรงงานชัยโต๊ะหินอ่อน มีการตรวจสอบสินค้าก่อนออกจำหน่ายทั้งหน้าร้านและส่งให้กับลูกค้า โดยเจ้าของโรงงานและหัวหน้างานที่จะคอยตรวจสอบสินค้าทุกชิ้น ซึ่งหากมีการแตกหักหรือเสียหายจากการผลิต ลูกค้าสามารถนำกลับมาคืนได้ แต่จะไม่รับคืนสินค้าที่แตกหักหรือเสียหายอันเนื่องจากการขนส่งหรือลูกค้าทำเสียหายด้วยตนเอง
2. บริษัท เชียงใหม่สหศิลา จำกัด บริษัทที่มีการตรวจสอบสินค้าของตนเอง โดยสุ่มตรวจสอบสินค้าในรถบรรทุกหินเพื่อให้ได้ตามมาตรฐาน นอกจากนี้ยังมีการโทรศัพท์ให้กับลูกค้าที่เป็นร้านค้าส่งเพื่อสอบถามถึงคุณภาพสินค้าสม่ำเสมอ
3. เจ. ที. ฟาร์ม ไก่ไข่ ฟาร์มมีการตรวจไข่ก่อนส่งให้กับลูกค้า สิ่งที่ตรวจสอบขั้นสุดท้ายก็คือ มูลไก่ติดไข่หรือไม่ ขนาดของไข่ น้ำหนักของไข่ ก่อนส่งถึงลูกค้าทุกครั้ง นอกจากนี้ทางฟาร์มยังได้รับ GMP (Good manufacturing Practice) เป็นการรับประกันคุณภาพ อีกทั้งยังมีการตรวจซ้ำทุก ๆ หกเดือน
4. โรงงานน้ำแข็ง VIC ไซยปรการ ทางโรงงาน น้ำแข็งของโรงงานจะมีการติดฉลากบรรจุในประเภทสินค้าที่เป็นถุงขนาดเล็ก แต่ขนาดใหญ่จะเป็นวิธีการใส่กระสอบขนาดใหญ่เพื่อสะดวกแก่การขนส่งของลูกค้า โดยโรงงานได้รับการรับรอง GMP (Good Manufacturing Practice) จากกระทรวงสาธารณสุข และมีการตรวจซ้ำทุก ๆ 6 เดือนเพื่อเป็นการรับรองสินค้า
5. หจก. ประเสริฐแก๊ส โรงงานจะตรวจสอบถังแก๊สทุกถังที่ออกจากโรงงาน และหลังจากนำถังแก๊สกลับมาโรงงาน เพื่อความปลอดภัยของผู้บริโภคตามมาตรฐาน

• เครือข่ายชุมชน/วิสาหกิจชุมชน/กลุ่มแม่บ้าน

1. เครือข่ายชุมชน ผู้ผลิตน้ำดื่ม ตรา อาร์.โอ บ้านท่า ผู้ผลิตทำการตรวจสอบสินค้าทุกถังทุกขวดที่ส่งให้กับลูกค้า นอกจากนี้ยังมีการติดฉลากสินค้าชัดเจน และน้ำดื่มของเครือข่ายชุมชนได้รับรองมาตรฐานองค์การอาหารและยา (อย.)

2. วิสาหกิจชุมชน ผลิตไม้กวาดข้าวฟ่าง บ้านใหม่หนองบัว ไม้กวาดข้าวฟ่างของกลุ่มจะได้รับการตรวจสอบทุกด้ามก่อนส่งให้กับลูกค้า ซึ่งหากสินค้าที่ลูกค้านำไปจำหน่ายแล้ว พบว่ามีชำรุดเสียหาย สามารถนำกลับมาคืนหรือเปลี่ยนได้ทุกด้าม
3. วิสาหกิจชุมชนผู้ผลิตมันทอดกรอบ บ้านปงคำ ทางกลุ่มยังไม่มี การของอนุญาต อย. เพราะเนื่องจากยังเป็นการผลิตที่น้อยและเป็นการผลิตเฉพาะช่วงฤดูที่มันฝรั่งออกสู่ตลาดจำนวนมาก แต่ทางกลุ่มจะมีการตรวจสอบสินค้าที่ผลิตอย่างสม่ำเสมอเพื่อให้ปลอดภัยต่อผู้บริโภค
4. วิสาหกิจชุมชนผู้ผลิตผ้าทอปรกอบบ้านห้วยบง ยังไม่มีการรับรองใด ๆ จากหน่วยงานเอกชนหรือราชการสำหรับสินค้าของกลุ่ม แต่กลุ่มผู้ผลิตจะตรวจสอบสินค้าให้กับลูกค้าทุกครั้งก่อนนำออกจำหน่าย และช่วงที่ลูกค้าเลือกซื้อสินค้าสามารถตรวจสอบสินค้าได้
5. วิสาหกิจชุมชน ผู้สูงอายุบ้านหนองบัวคำ เลือกที่กลุ่มได้ผลิตขึ้นมานั้นยังไม่มี การรับรองจากหน่วยงานใด แต่ทางกลุ่มผู้ผลิตจะพยายามผลิตเพื่อให้ใกล้เคียงกันทุกฝืน และเมื่อลูกค้านำไปจำหน่ายแล้ว สินค้าเสียหายก็จะสามารถนำกลับมาเปลี่ยนหรือคืนได้
6. วิสาหกิจชุมชนทอผ้าตำบลแม่ทะลบ ยังไม่มีการรับรองใด ๆ จากหน่วยงานเอกชนหรือราชการสำหรับสินค้าของกลุ่ม แต่กลุ่มผู้ผลิตจะตรวจสอบสินค้าให้กับลูกค้าทุกครั้งก่อนนำออกจำหน่าย และช่วงที่ลูกค้าเลือกซื้อสินค้าสามารถตรวจสอบสินค้าได้
7. กลุ่มแม่บ้าน บ้านร่องธาร น้ำพริกของกลุ่มแม่บ้านจะมีการติดฉลากสินค้าให้เห็นถึงแหล่งผลิตและผู้ผลิต แต่เนื่องจากด้วยงบประมาณและขนาดกิจการของกลุ่ม จึงยังไม่มี การขอการรับรองจากหน่วยงาน แต่ทางกลุ่มผู้ผลิตได้ตรวจสอบสินค้าก่อนจำหน่ายทุกครั้ง และผลิตสินค้าให้ถูกต้องตามอนามัย

• สหกรณ์

1. สหกรณ์ ผู้ปลูกลิ้นจี่จังหวัดเชียงใหม่ ไวน์ลิ้นจี่ของสหกรณ์มีการผลิตที่ถูกต้อง ถูกสุขอนามัย และมีการตรวจสอบไวน์ทุกขวดที่ผลิตออกมา เพื่อให้ได้มาตรฐานใกล้เคียงกัน แต่ถ้าลูกค้าไม่พอใจในสินค้าก็สามารถนำกลับมาเปลี่ยนหรือคืนได้
2. สหกรณ์ โคนมการเกษตรไชยปราการ จำกัด โรงงานรวบรวมน้ำนมดิบของสหกรณ์ ได้รับการรับรอง GMP รดชนส่งน้ำนมดิบของสหกรณ์ก็ยังเป็นรถชนิดพิเศษที่ควบคุมความเย็นเพื่อป้องกันการบูดเน่าเสียของน้ำนมดิบตลอดช่วงระยะเวลาขนส่ง นอกจากนี้ โคนมของสมาชิก สหกรณ์จะได้รับการตรวจสอบถึงโรคภัยโดยกรมปศุสัตว์ และสหกรณ์เองมีสัตวแพทย์ประจำ สหกรณ์และสัตวบาลที่คอยให้คำแนะนำในการดูแลสัตว์ให้กับเกษตรกรสมาชิก

หรือภูมิปัญญาท้องถิ่นในการผลิต ในขณะที่ เครือข่ายชุมชน/วิสาหกิจชุมชน/กลุ่มแม่บ้านเกือบทั้งหมด อาศัยภูมิปัญญาท้องถิ่นในการผลิตมากกว่าการนำเข้าเทคโนโลยีจากภายนอกชุมชน

4. ด้านการตลาดพบว่า ธุรกิจทั้งธุรกิจเอกชน เครือข่ายชุมชน/วิสาหกิจชุมชน/กลุ่มแม่บ้าน และสหกรณ์นั้น พึ่งพาดตลาดภายนอกชุมชนมากกว่าภายในชุมชน

5. ด้านรูปแบบการจำหน่ายสินค้าพบว่า ธุรกิจทั้งธุรกิจเอกชน เครือข่ายชุมชน/วิสาหกิจชุมชน/กลุ่มแม่บ้าน และสหกรณ์นั้น อาศัยรูปแบบการจำหน่ายสินค้าแบบขายส่งมากกว่าการจำหน่ายสินค้าแบบขายปลีก

6. ความเชื่อมโยงของธุรกิจกับชุมชนด้านการ ร่วมพัฒนาชุมชน ของธุรกิจพบว่า ธุรกิจประเภทธุรกิจเอกชนและสหกรณ์ส่วนใหญ่มีการบริจาคในรูปแบบของผลิตภัณฑ์ของธุรกิจกับรูปของตัวเงินมากกว่า ในขณะที่ธุรกิจประเภทเครือข่ายชุมชน/วิสาหกิจชุมชน/กลุ่มแม่บ้าน เป็นการบริจาคในรูปแบบของการให้ความรู้กับชุมชนมากกว่าการให้ในรูปแบบของสินค้าหรือตัวเงิน

7. ความเชื่อมโยงของธุรกิจกับชุมชนด้านการรับผิดชอบต่อสภาพแวดล้อมของธุรกิจ พบว่าธุรกิจประเภทเอกชนและเครือข่ายชุมชน/วิสาหกิจชุมชน/กลุ่มแม่บ้าน มีการดำเนินกิจกรรมมากกว่าธุรกิจประเภทสหกรณ์ กิจกรรมที่มีการดำเนินมากคือ การนำของเสียจากกระบวนการผลิตไปใช้ประโยชน์ต่อไปทำปุ๋ย การบำบัดน้ำเสียก่อนทิ้ง และ การนำวัสดุคืบหรือเครื่องมือการผลิตต่าง ๆ มาใช้ซ้ำอีก

8. ความเชื่อมโยงของธุรกิจกับชุมชนด้านการรับผิดชอบต่อผู้บริโภค พบว่าธุรกิจทั้งหมดมีการตรวจสอบสินค้าก่อนส่งมอบให้กับลูกค้า และกิจกรรมอื่น ๆ นั้น ทุกธุรกิจมีการดำเนินการที่แตกต่างกันตามประเภทของธุรกิจ เช่นธุรกิจที่ผลิตสินค้าประเภทบริโภคจะมีการขอรับรองจากองค์การอาหารและยาหรือ ออย. หรือธุรกิจการผลิตที่มีโรงงานจะมีการขอรับรองมาตรฐานตาม GMP แต่ยกเว้น ธุรกิจประเภทเครือข่ายชุมชน/วิสาหกิจชุมชน/กลุ่มแม่บ้าน ซึ่งบางส่วนยังไม่มีขอรับรองจากหน่วยงานใด ๆ ในเรื่องของคุณภาพของสินค้า

ตารางที่ 4.13 สรุปรวมประเด็นความเชื่อมโยงด้านต่าง ๆ ของธุรกิจเอกชน เครือข่ายชุมชน/วิสาหกิจชุมชน/กลุ่มแม่บ้าน และ สหกรณ์

ประเด็นความเชื่อมโยง	เอกชน	เครือข่ายชุมชน/วิสาหกิจชุมชน/กลุ่มแม่บ้าน	สหกรณ์
จำนวนประเภทแรงงาน			
- แรงงานภายในชุมชน	35 คน (2)	72 คน (1)	12 คน (3)
- แรงงานภายนอกชุมชน	8 คน (1)	ไม่มีการจ้างงาน	4 คน (2)
- แรงงานต่างด้าว	11 คน (1)	ไม่มีการจ้างงาน	ไม่มีการจ้างงาน
อัตราจ้างแรงงานเฉลี่ย (บาท/คน/วัน)			
- แรงงานภายในชุมชน	180 (2)	171 (3)	185 (1)
- แรงงานภายนอกชุมชน	389 (1)	ไม่มีการจ้างงาน	250 (2)
- แรงงานต่างด้าว	156 (1)	ไม่มีการจ้างงาน	ไม่มีการจ้างงาน
ด้านวัตถุดิบหลักและปัจจัยการผลิต			
- วัตถุดิบจากภายในชุมชน	ใช้น้อย	ใช้มาก	ใช้มาก
- วัตถุดิบจากภายนอกชุมชน	ใช้มาก	ใช้น้อย	ใช้น้อย
ด้านเทคโนโลยีหรือภูมิปัญญา			
- จากภายในชุมชน	ใช้น้อย	ใช้มาก	ใช้น้อย
- จากภายนอกชุมชน	ใช้มาก	ใช้น้อย	ใช้มาก

ที่มา : จากการศึกษา หมายเหตุ : ตัวเลขในวงเล็บหมายถึงลำดับของแต่ละประเด็น

ตารางที่ 4.13 (ต่อ)

ประเด็นความเชื่อมโยง	เอกชน	เครือข่ายชุมชน/วิสาหกิจ ชุมชน/กลุ่มแม่บ้าน	สหกรณ์
ด้านการตลาด			
- ตลาดภายในชุมชน	ร้อยละ 40	ร้อยละ 44.3	ร้อยละ 15
- ตลาดภายนอกชุมชน	ร้อยละ 60	ร้อยละ 55.7	ร้อยละ 85
รูปแบบการจำหน่ายสินค้า			
- ขายปลีก	ร้อยละ 16	ร้อยละ 42.9	ร้อยละ 45
- ขายส่ง	ร้อยละ 84	ร้อยละ 57.1	ร้อยละ 55
ด้านการร่วมพัฒนาชุมชน			
- บริจาคผลิตภัณฑ์ของธุรกิจ	ดำเนินการ 3 ธุรกิจ	ดำเนินการ 4 ธุรกิจ	ดำเนินการ 1 ธุรกิจ
- บริจาคเงิน	ดำเนินการ 3 ธุรกิจ	ไม่มีการบริจาค	ดำเนินการ 2 ธุรกิจ
- บริจาคสิ่งของอื่น ๆ	ดำเนินการ 3 ธุรกิจ	ไม่มีการบริจาค	ไม่มีการบริจาค
- การให้ความรู้	ไม่มีการบริจาค	ดำเนินการ 3 ธุรกิจ	ไม่มีการบริจาค
- การให้ทุนการศึกษา	ไม่มีการบริจาค	ไม่มีการบริจาค	ดำเนินการ 1 ธุรกิจ

ที่มา : จากการศึกษา

ตารางที่ 4.13 (ต่อ)

ประเด็นความเชื่อมโยง	เอกชน	เครือข่ายชุมชน/วิสาหกิจชุมชน/กลุ่มแม่บ้าน	สหกรณ์
ด้านการรับผิดชอบต่อสภาพแวดล้อม			
- มีการนำของเสียจากการผลิตไปใช้ประโยชน์ต่อเช่น ทำปุ๋ย	ดำเนินการ 1 ธุรกิจ	ดำเนินการ 3 ธุรกิจ	ดำเนินการ 1 ธุรกิจ
- มีกระบวนการบำบัดน้ำเสียก่อนทิ้ง	ดำเนินการ 1 ธุรกิจ	ไม่มีการดำเนินการ	ดำเนินการ 1 ธุรกิจ
- มีการนำวัสดุขี้หรือเครื่องมือการผลิตต่างๆ มาใช้ซ้ำ	ดำเนินการ 1 ธุรกิจ	ดำเนินการ 1 ธุรกิจ	ไม่มีการดำเนินการ
- มีการฉีดน้ำเพื่อลดมลภาวะฝุ่น	ดำเนินการ 2 ธุรกิจ	ไม่มีการดำเนินการ	ไม่มีการดำเนินการ
- มีการทิ้งขยะอย่างเป็นระบบ เช่น ฟัง กลบ	ไม่มีการดำเนินการ	ดำเนินการ 1 ธุรกิจ	ไม่มีการดำเนินการ
- นำน้ำเหลือจากการล้างระบายสู่เกษตรกรรมเพื่อเพาะปลูก	ไม่มีการดำเนินการ	ดำเนินการ 1 ธุรกิจ	ไม่มีการดำเนินการ
- นำสินค้าที่เหลือแล้วให้กับชุมชน ไปป้อนน	ดำเนินการ 1 ธุรกิจ	ไม่มีการดำเนินการ	ไม่มีการดำเนินการ
ด้านการรับผิดชอบต่อผู้บริโภค			
- มีการตรวจสอบสินค้าก่อนออกจำหน่ายหรือส่งมอบให้ลูกค้า	ดำเนินการ 5 ธุรกิจ	ดำเนินการ 7 ธุรกิจ	ดำเนินการ 2 ธุรกิจ
- สินค้าที่เสียหายสามารถนำกลับมาเปลี่ยนหรือคืนได้	ดำเนินการ 1 ธุรกิจ	ดำเนินการ 2 ธุรกิจ	ดำเนินการ 1 ธุรกิจ
- มีการติดฉลากสินค้า	ดำเนินการ 1 ธุรกิจ	ดำเนินการ 2 ธุรกิจ	ดำเนินการ 1 ธุรกิจ
- ได้การรับรอง GMP	ดำเนินการ 2 ธุรกิจ	ไม่มีการดำเนินการ	ดำเนินการ 1 ธุรกิจ
- ยังไม่มีการรับรองจากหน่วยงานใดๆ	ไม่มีการดำเนินการ	จำนวน 2 ธุรกิจ	ไม่มีการดำเนินการ
- ได้รับการรับรองจากองค์การอาหารและยา	ไม่มีการดำเนินการ	ดำเนินการ 1 ธุรกิจ	ไม่มีการดำเนินการ

ที่มา : จากการศึกษา